TRST, nedelja 17. aprila 1955
Leto XI. - Št. 90 (3019)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 25 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94-638, 93 808, 37-338

UREDNISTVO: UL. MONTECCHI št. 6, III. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. — Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25 din - Podruž.: GORICA, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82

NAROCNINA: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. — Federat. ljudska republika Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 604 T 375 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Zgodovinski pomen konference azijskih in afriških držav

Konferenca se začne jutri ob navzočnosti delegatov, ki bodo zastopali nad polovico prebivalstva zemeljske oble - Delegati poudarjajo važnost konference za utrditev miru - Moskovska «Pravda» obtožuje ZDA sabotiranja konference

BANDUNG, 16. — V Bandungu končujejo še zadnje priprave za konferenco afriških in azijskih držav, ki se bo začela v ponedeljek, in na kateri bodo delegati zastopali poldrugo milijardo ljudi, t. j. 55 odstotkov vsega človeštva. Nekatere delegacije so že prispele v Djakarto in Bandung, druge pa še prihajajo. Kitajski ministrski predsednik Cuenlaj je prišel danes popoldne v Djakarto. Nehru, Naser in U Nu pa so že prišli v Bandung.

Tailandski zunanji minister Vajtajakon je ob prihodu v Bandung izjavil, da bo njegova delegacija predložila posebne predloge na konferenci. Ni pa hotel povedati vsebine teh predlogov.

Ceylonski predsednik Kotelavala je pred odhodom iz Colomba izjavil, da bo na konferenci predložil «konkreten načrt za svetovni mir». Kotelavala je dalje izjavil, da bo predložil tudi načrt za gospodarski razvoj držav Afrike in Azije in da je ta načrt izdelan po vzoru načrta Colombo.

Japonsko delegacijo vodi minister za načrtovanje Takasaki, ki je ob prihodu v Bandung izjavil, da je verjetno, da bo japonska delegacija sprožila nekatera vprašanja političnega, gospodarskega in kulturnega značaja. Poudaril je, da se bo zlasti bavil z gospodarskimi vprašanji. Dalje je Takasaki izjavil, da ne bo med konferenco iskal posebnih stikov s kitajsko delegacijo v zvezi s trgovinskimi ali drugimi vprašanji. Do stikov bo prišlo v okviru konference. Japonska delegacija se bo trudila, da najde način za dosego trajnega miru v skladu z listino OZN.

Pakistanski ministrski predsednik Mohamed Ali je pred odhodom iz Karačija izjavil, da bo sprejem Kitajske v OZN eno glavnih vprašanj, o katerih bodo razpravljali na konferenci. Med vprašanji, ki jih je predlagal Pakistan, so tudi stabilizacija cen surovin, zlasti bombaža in jute, zmanjšanje mednarodne napetosti z razorožitvijo in miroljubno uporabo atomske sile. Poudaril je tudi, da bandunška konferenca ne sme biti kopija organizma OZN, pač pa mora pomeniti sestanek držav, ki pripadajo istemu področju sveta.

Nehru je ob prihodu v Bandung izjavil, da v Bandungu verjetno ne bodo razpravljali o Formozi. Dodal je, da sta s Cuenlajem govorila o delu konference in da nista sprejela nobenega sklepa.

Azijsko - afriška konferenca je sedaj v središču pozornosti indijske javnosti. Vladi naklonjeni «Hindustan Times» poudarja v današnjem uvodniku, da ni smoter konference strniti azijske in afriške dežele v boju proti Zahodu. Konferenca prav tako ni naperjena proti Avstraliji, ne gre pa tudi za ustanovitev tretjega bloka in tudi ne za umik v izolacionizem. Časnik pravi, da gre predvsem za utrditev pravic azijskih in afriških narodov do svobode in nemotenega političnega in gospodarskega napredka.

Časnik ugotavlja, da udeleženci konference nimajo enakih pogledov na vsa pomembnejša mednarodna vprašanja in nadaljuje: «Če je želja vseh, da bi v Bandungu dosegli sporazum, je jasno, da bo to možno samo glede na nekatera poglavitna vprašanja, kakršna so kolonializem, plemensko zapostavljanje in gospodarski napredek.»

«Hindustan Standard» poudarja zgodovinski pomen te konference in pravi med drugim: «Za sedaj je dovolj, da so monopolu velesil v svetovni politiki vrgli rokavico, dasiravno še ni strt. Če Bandung doseže vsaj skromne rezultate bo to nov korak h konsolidaciji azijskega in afriškega mnenja proti tujemu gospostvu in hujskanju na vojno.»

Egiptovski tisk poroča danes, da je Čuenlaj med razgovorom z Naserjem v Rangunu povabil predsednika egiptovske vlade, naj obišče Peking. «Akhbar El Jom» napoveduje bližnji začetek trgovinskih pogajanj med Kitajsko in Egiptom. Egiptovski tisk javlja tudi, da je Naser predlagal, naj bi se konferenca sestala vsako leto. Sedež naj bi bil izmenoma eno leto v Aziji, drugo pa v Afriki. Naser je predlagal, naj bo prihodnje leto konferenca v Kairu.

Konference se bodo udeležili tudi nekateri «neuradni opazovalci», ki so že prišli v Bandung. Ti so glavni tajnik stranke Neodestur, Salah Ben Jusef, predstavnik stranke Istiklal, Abdul Magid Gillam, ter Alžirca Said Faši in Mohamed Jasal. Razen teh so tudi predstavniki južnoafriških Indijcev in črncev.

Moskovska «Pravda» in «Izvestija» označujeta bandunško konferenco za «važen političen dogodek v življenju narodov Azije in Afrike». Oba lista obtožujeta ZDA in druge zahodne države, da skušajo sabotirati konferenco, ker se bojijo zgubiti svoje kolonialne položaje v Aziji in Afriki. «Ker jim ni uspelo preprečiti sklicanje konference, piše «Pravda», so ZDA sedaj začele z novo metodo in skušajo indirektno bojkotirati konferenco s pomočjo svojih prijateljev, raznih držav članic SEATO ali drugih držav, ki so pod njihovim vplivom.»

List dodaja, da je bil v Bangkoku izdelan načrt, na podlagi katerega naj bi na konferenci vodili obstrukcijo Filipini, Siam, Irak, Turčija in druge države.

Na nocojšnji tiskovni konferenci v sovjetskem zunanjem ministrstvu v Moskvi pa je namestnik zunanjega ministra Kuznecov prebral izjavo, ki poudarja važnost bandunške konference, «katera kaže željo ljudstva držav, ki so se zbrale v Bandungu, da prevzamejo v lastne roke svojo usodo», ter dodaja, da narodi ZSSR s polnim razumevanjem sledijo borbi narodov Azije in Afrike za gospodarsko in politično neodvisnost. V izjavi se želi konferenci plodno delo in se poudarja prepričanje, da bo konferenca prispevala k miru in mednarodnemu sodelovanju ter k razvoju azijskih in afriških držav, ki združujejo nad polovico prebivalstva sveta.

Parri bo v Trstu

na proslavi 10-letnice osvoboditve

Parri bo prihodnjo nedeljo, govoril v gledališču «Nazionale» pod okriljem gibanja «Unità Popolare»

Tržaško tajništvo gibanja «Unità Popolare» nam je poslalo s prošnjo za objavo naslednje sporočilo:

«V nedeljo 24. aprila ob 10.30 bo Ferruccio Parri v gledališču «Nazionale» pod okriljem tržaške sekcije «Unità Popolare» proslavljal deseto obletnico osvoboditve. Isti idealni nagibi, ki so v borbi proti fašistom in nacistom združevali ljudi raznega rodu in raznega prepričanja, v gotovosti, da pomeni gibanje odpora nadaljevanje Risorgimenta, so še danes, kot je potrdilo v Turinu zborovanje za desetletnico osvoboditve, «edini veljavni kažipot v prihodnost, ki lahko prepreči nazadovanje in povratek na staro». Gibanje «Unità Popolare» poziva vse meščane, naj se iznad vsakdanjih političnih borb združijo okoli Ferruccia Parrija, ki je najvišji izraz te borbe, ne le, da bi se spomnili nekega velikega datuma v italijanski zgodovini, temveč da bi tudi poudarili nedvoumno opozorilo in poziv, ki izhajata iz tega datuma»

Ureditev meje med FLRJ, Italijo Madžarsko, Romunijo in Albanijo

BEOGRAD, 16. — Z začetkom prihodnjega meseca bodo začele z delom mešane mejne komisije z Madžarsko, Romunijo in Albanijo. Naloga komisij je, da na osnovi sklenjenih sporazumov točno obeležijo mejo. Mešana jugoslovansko-bolgarska komisija je končala z delom lani.

Potekajo razgovori o obeležitvi novega dela jugoslovansko-italijanske meje ob bivšem STO.

POPOLN USPEH PRVEGA DNEVA PROTESTNE STAVKE V LADJEDELNICI SV. MARKA

V TOREK SPLOŠNA STAVKA VSEH DELAVCEV v znak solidarnosti z malimi in srednjimi podjetji

Sestanek med sindikalnimi predstavniki in ravnateljstvom CRDA ni privedel do nobene rešitve, ker hoče ravnateljstvo brezpogojno izvesti svoje protidemokratične ukrepe

Delavska zveza je napovedala za torek od 12.30 do 24. ure splošno stavko vseh delavcev, ki bodo s tem podprli zaporo, ki so jo napovedali za isto popoldne vsi mali in srednji podjetniki. S stavko bodo delavci tudi zahtevali uresničenje popolne proste cone in vladnega načrta za pomoč Trstu, hkrati pa protestirali proti novi delodajalski ofenzivi. Delavska zbornica se še ni pridružila napovedi splošne stavke, ker prepušča odločitev o tem svojemu kongresu, ki pravkar zaseda.

Stavka v ladjedelnici Sv. Marka v Trstu je popolnoma uspela, ker so se je udeležili prav vsi delavci. Ta stavka se jutri ob 7. uri zjutraj konča. V ladjedelnici Sv. Roka v Miljah in v Tovarni strojev pa je večina delavcev zapustila delo ob 11. uri, ko se ob sobotah konča redni delovni urnik. Delavska zveza je namreč pozvala delavce, naj za časa stavke v ladjedelnici Sv. Marka, to je do 7. uri jutri, ne opravljajo nadur. Žal pa se ni k temu pridružila Delavska zbornica, tako da je nekaj njenih članov v Tovarni strojev in v ladjedelnici Sv. Roka v Miljah delalo nadure. V tej ladjedelnici je ravnateljstvo opravičevalo zahtevo po nadurnem delu z nujnostjo izročitve neke ladje.

Včeraj sta bili dve ločeni zborovanji stavkajočih delavcev ladjedelnice Sv. Marka. Člani Delavske zbornice so se zbrali na dvorišču sedeža te organizacije, kjer jim je govoril tajnik kovinarskega sindikata Cosulich, člani Delavske zveze pa so se zbrali v Domu pristaniških delavcev. Tu je orisal delavcem položaj v CRDA tajnik kovinarskega sidikata Tominez.

Danes dopoldne bo v Trstu sestanek predstavnika Delavske zveze in Delavske zbornice ter treh sindikatov iz Tržiča. Na sestanku se bodo domenili glede stavkovne akcije v prihodnjem tednu v vseh obratih CRDA.

Snoči sta bila sestanka med predstavniki ravnateljstva CRDA in delavcev v Tržiču in v Trstu. V Tržiču je bil sestanek zelo kratek in ni imel nobenega uspeha. V Trstu so se sestali predstavniki ravnateljstva CRDA in delavcev na pobudo Zveze industrijcev, in sicer na njenem sedežu. Razpravljali so dalj časa kot v Tržiču, do pravih pogajanj pa sploh ni prišlo. Predstavniki ravnateljstva CRDA so namreč izjavili, da so odločeni izvajati svoje ukrepe do kraja ter da jim ni prav nič mar kakšne bodo posledice tega njihovega ravnanja. Predstavniki delavcev pa so dejali, da ukrepi ravnateljstva CRDA kršijo vse pogodbe in sporazume ter hočejo oropati delavstvo vseh njegovih svoboščin in pridobitev. Zato se bodo borili z vsemi sredstvi v obrambo teh delavskih pravic. Zato nič ne kaže, da bi prišlo do kakšnega sporazuma ter ostaja delavcem le borba do skrajnosti.

Opozarjamo naše čitatelje, da je včeraj, 16. t. m. izšel naš dnevnik s humorističnim prilogo

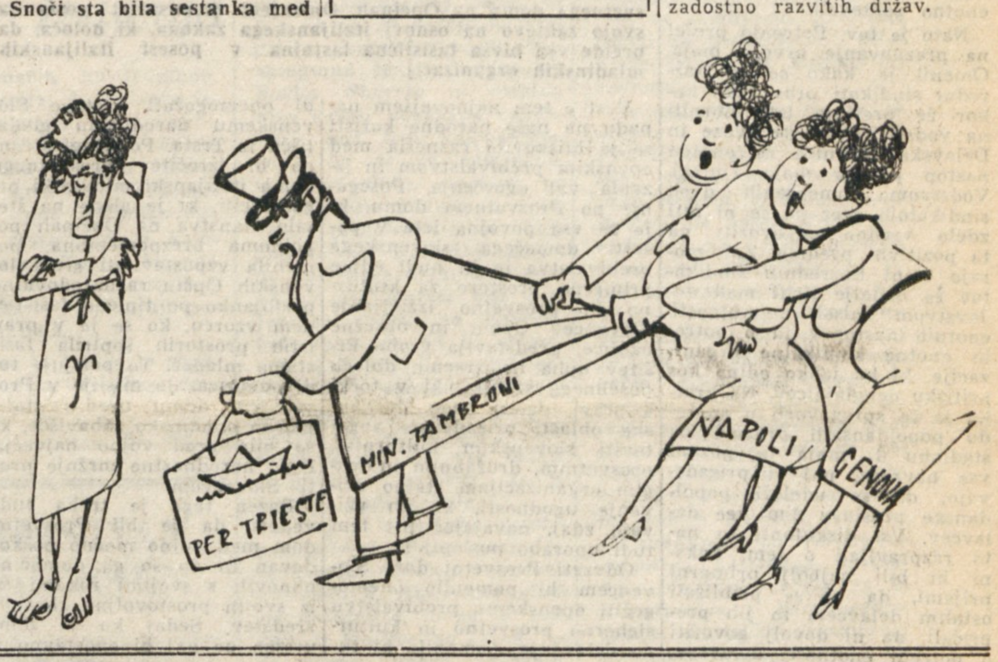
«B R V I N C»

Dobite ga še v prodaji pri naših prodajalcih in raznašalcih časopisov.

Nedopustni izgovori Mednarodne banke glede posojila Jugoslaviji

BEOGRAD, 16. — Zastopniki jugoslovanske vlade in Mednarodne banke za obnovo so se svoj čas načelno sporazumeli, da bo banka poslala v Jugoslavijo misijo na pogajanja o odobritvi tretje tranše posojila, ki bi se uporabilo za razvoj jugoslovanskega kmetijstva. Nedavno je predsednik banke Black obvestil jugoslovansko veleposlaništvo v Washingtonu, da banka ni pripravljena proučiti to vprašanje, ker je izpostavljena politični kritiki finančnih krogov ZDA.

V Beogradu smatrajo v zvezi s tem, da se tako tolmačenje Mednarodne banke lahko smatra kot poskus vnašanja ideološko-političnih elementov v mednarodno ustanovo. To pa bi bilo nasprotno osnovnim ciljem in nalogam banke, ki je bila ustanovljena kot specializirana agencija OZN, da finansira razvoj nezadostno razvitih držav.

Splošno zadovoljstvo v Avstriji z rezultati moskovskih razgovorov

Figl je danes poročal zahodnim visokim komisarjem, prihodnje dni pa se bo razgovarjal z zahodnimi poslaniki - 27. aprila izredna seja dunajskega parlamenta - „Pravda" primerja bodoči položaj Avstrije s Švico - Zamisel o nevtralizaciji ne navdušuje zahodnih velesil, ki se bojijo, da bi „ta precedens neugodno vplival na nemško ljudstvo"

DUNAJ, 16. — Vladni predstavnik je sporočil, da bo avstrijska delegacija, ki se je pogajala v Moskvi, poročala o svojih razgovorih na seji vlade, ki bo v torek. Avstrijski parlament pa se bo sestal na posebni seji 27. aprila ob priliki 10. obletnice proglasitve avstrijske republike.

Prihodnje dni se bo zunanji minister Figl sestal s poslaniki treh zahodnih držav in jim poročal o moskovskih razgovorih ter se razgovarjal, kako naj bi pospešili sklenitev pogodbe in odhod tujih čet iz Avstrije. Danes pa je Figl sprejel tri zahodne visoke komisarje in jim poročal o moskovskih razgovorih.

Avstrijski list «Neues Oesterreich» piše, da bodo verjetno na Dunaju sklicali konferenco, na kateri naj bi razjasnili zadevo o jamstvih proti «Anschlussu». Konference naj bi se udeležili štiri velesile in Avstrija.

V Avstriji je bilo danes več zborovanj, ki sta jih priredili ljudska in socialistična stranka. Na zborovanjih ljudske stranke sta govorila kancler Raab in zunanji minister Figl, na zborovanju socialistične stranke pa sta govorila podkancler Schaerf in podtajnik v zunanjem ministrstvu Krelsky. Schaerf je na nekem zborovanju med drugim poudaril, da je ključ za razumevanje sedanjega položaja obrazložil predsednik vlade Bulganin, ko je med moskovskimi razgovori izjavil: «Ob vsej simpatiji do Avstrije in njenega ljudstva, ne izhaja naše zadržanje iz ličnih zaletov. V zadnjih petih letih je Sovjetska zveza povezala avstrijsko vprašanje z nemškim. Toda razvoj svetovne politike je sedaj nudil Sovjetski zvezi možnost, da loči ti dve vprašanji. Svetovni politični položaj je dozorel za rešitev avstrijskega vprašanja».

Dunajski listi izražajo danes veliko zadovoljstvo nad moskovskimi sklepi ter poudarjajo zlasti sklep o umiku zasedbenih čet do konca leta. Glasilo vladne koalicije «Neues Oesterreich» se bavi zlasti z jamstvi proti «Anschlussu». «Kakor se lahko domneva, piše list, so glede tega našli v Moskvi formulo, ki jo je z avstrijskega stališča treba razumeti kot izredno pametno jamstvo miru. Gre za formulo, dodaja list, na podlagi katere štiri velesile jamčijo avstrijsko neodvisnost ne samo proti priključitvi k Nemčiji, pač pa tudi proti slehernemu napadu ali vmešavanju». Socialistični «Arbeiter Zeitung» komentira sklepe pod naslovom: «Veliko upanje: Avstrija bo svobodna».

«Komunistično glasilo «Volksstimme» pa piše, da odpira Moskva novo razdobje za Avstrijo, ki pa se bo morala sedaj boriti, da doseže pristanek zahodnih velesil na sklenitev pogodbe».

Moskovska «Pravda» pravi med drugim: «Avstrija bo imela položaj, podoben Švici. Dolgo zgodovinsko razdobje je Švica lahko uživala prednosti mirnega razvoja in ohranila položaj nevtralne države, ki se ne vključuje v noben blok ali vojaško zavezništvo».

«Ta novi in trdni mednarodni položaj Avstrije pomeni važen korak na poti okrepitve miru v Evropi in na vsem svetu. Tega dejstva ne morejo spregledati nekateri drugi evropski narodi, zlasti pa nemški narod, ki upravičeno zahteva, naj se nemško vprašanje reši bodisi v interesu Nemčije kakor tudi v interesu varnosti drugih narodov Evrope».

«Izvestija» izraža upanje, da «vodilni krogi ZDA, Anglije in Francije ne bodo ravnali v nasprotju s svojimi izjavami od 5. aprila in bodo s svoje strani sprejeli vse potrebne ukrepe za rešitev avstrijskega vprašanja na podlagi predlogov, ki so obrazloženi v sovjetsko-avstrijskem poročilu».

«Pozitivni rezultati moskovskih pogajanj, nadaljuje list, so nudili nov otipljiv dokaz neskladnosti politike formiranja blokov in vojaških grupacij, politike, ki je že zdavnaj diskreditirana».

Glasilo sindikatov «Trud», pa piše: «Moskovska pogajanja so pokazala neoporečno korist, ki se lahko doseže z osebnimi stiki med voditelji držav, ki imajo interes proučiti to ali ono nerešeno vprašanje».

Nemški tisk v glavnem ponavlja včerajšnje izjave voditeljev posameznih strank, francoski tisk pa še dalj razvija tezo, da hoče Sovjetska zveza preko Avstrije zadeti zahodnoevropsko obrambno zveza po Avstriji zadeti da bodo pogajanja štirih o nevtralnosti Avstrije «dolga in kočljiva», «Franc Tireur» pa poudarja, da «avstrijska rešitev ne sme ustvarjati precedensa».

Socialistično glasilo «Le Populaire» izjavlja, da «je vsekakor sumljiva naglica, s katero sedaj hočejo sovjetski voditelji pogodbo, in jo hočejo v kratkem času».

Levičarski neodvisni «Combat» je mnenja, da je sovjetska pobuda našla tri zahodne države nepripravljene, ter predlaga, naj francoska diplomacija podpre avstrijsko vlado in s tem pokaže državnemu departmaju in Foreign Officeu, da «bi bilo škodljivo zopet pahniti Avstrijo v obup, in bi bila slaba politika umakniti se spričo možnosti konference štirih za podpis državne pogodbe». Po mnenju progresističnega lista «Liberation» je avstrijska pogodba sedaj odvisna samo od zahodnih držav in «avstrijski precedens bo gotovo okrepil v Nemčiji in v vseh državah Zahodne Evrope tisto strujo javnega mnenja, ki nasprotuje oborožitvi». Po mnenju kominformistične «Humanité», bi konferenca štirih lahko ugladila pot za sporazumno rešitev drugih evropskih vprašanj vštevši združitev Nemčije s svobodnimi volitvami.

Ameriški list «New York Times» pravi, da bo sporazum, če bo res vse uresničeno, kar obljublja, pomenil važen pozitiven činitelj v hladni vojni. «New York Herald Tribune» pravi, da «je bolj verjetno, da Sovjeti upajo, da bodo prišli do pogajanj štirih s, tem da bodo predstavili Evropi primer nevtralne Avstrije, zato da pokažejo Nemcem, da tudi oni lahko zopet dobijo enotnost in suverenost z nevtralizacijo». Tudi «New York Daily News» je istega mnenja in izraža bojazen, da bi avstrijsko vprašanje z vplivanjem na nemško vprašanje lahko uničilo enotnost Zahodne Evrope v korist Sovjetske zveze».

«Washington Post» je mnenja, da moskovski sporazum «se kaže kot eden od dokazov dobre vere, ki so jih preteklega novembra zahodni zavezniki zahtevali od Sovjetske zveze, preden pristanejo na konferenco na najvišji ravni». List pripominja, da ne bi smelo biti ovir, zato da se moskovski sporazum spremeni v pogodbo štirih velesil, ki naj vrne Avstriji njeno neodvisnost, ter poziva ameriško vlado, naj takoj začne akcijo v tem smislu. Vendar pa je tudi ta list mnenja, da je treba na moskovsko stališče do Avstrije gledati v zvezi z nemškim vprašanjem.

Upravne volitve v Franciji

PARIZ, 16. — Jutri bodo v Franciji volitve za obnovitev polovice sedežev generalnih (pokrajinskih) svetov, kar pomeni, da bodo volili v polovici kantonov vsakega departmaja. Skupno gre za 1.666 sedežev. Vsak volivec mora voliti samo enega kandidata. Mandat traja šest let, toda vsaka tri leta so volitve za obnovitev polovice sedežev.

Med kandidati je 152 parlamentarcev, ki so že bili člani generalnih svetov: 92 poslancev in 60 senatorjev. Skupno z njimi kandidirajo tudi drugi parlamentarci, ki do sedaj niso bili v teh svetih.

Jutri bodo izvoljeni tisti kankidati, ki bodo dobili absolutno večino glasov. Prihodnjo nedeljo pa se bodo volitve ponovile za kandidate, ki te večine niso dosegli, in tedaj bo zadostovala relativna večina.

V Turinu so zborovali predstavniki gibanja odpora

Parri, Togliatti, Lussu, Brusasca in drugi na zborovanju ob desetletnici osvoboditve, ki so ga brzojavno pozdravili tudi Einaudi, Merzagora in Gronchi - Začetek volilne kampanje na Siciliji

(Od našega dopisnika)

RIM, 16. — Politična delavnost se je danes iz Rima preselila na Sicilijo, kjer se je danes začela volilna kampanja. Deželne volitve na Siciliji bodo 5. junija, toda stranke si poskušajo že zdaj ustvariti čim močnejše pozicije. Sicilske volitve razume večina strankah kot preskusni kamen svoje sedanje moči in kot znak za verjetni izid morebitnih parlamentarnih volitev.

V Palermo je danes prispel tudi Saragat, ki bo jutri začel volilno kampanjo PSDI. Z istim letalom je prispel tudi tajnik PRI Reale, ki bo govoril na istem zborovanju v Palermu kot Saragat. Socialni demokrati in republikanci bodo namreč šli na volitve s skupnimi listami. V imenu PLI je volilno kampanjo že danes popoldne začel v Palermu glavni tajnik Malagodi, ki je med drugim obširno zagovarjal dajanje koncesij za izkoriščanje sicilskega petroleja tujim družbam.

V Turinu pa je bilo v gledališču Alfieri «zborovanje ob desetletnici osvoboditve», ki so se ga udeležili skoraj vsi vidnejši predstavniki gibanja odpora, med drugimi Parri, Togliatti, Scoccimarro, Lussu, Sereni, Longo, Pajetta, Peretti Griva, Brusasca, Chiaramello, poveljnik Mauri in drugi. Pozdravno brzojavko je poslal zborovanju tudi predsednik republike Einaudi, medtem ko je predsednik senata Merzagora sporočil predsedniku odbora za proslavo desetletnice osvoboditve Parriju svoje obžalovanje, ker zaradi začetka zasedanja senata ne more v Turin. Pozdravno brzojavko je poslal tudi predsednik poslanske zbornice Gronchi.

Po pozdravnem nagovoru turinskega župana Peyrona je bil med prvimi govorniki Luigi Longo, ki je med drugim omenil izjavo predstavnikov odpora iz leta 1944, da bodo v prihodnosti vsi sloji italijanskega prebivalstva predstavljani v vladi, in obžaloval, da je po desetih letih še vedno mnogo neenakosti, da delo še ni bilo zagotovljeno vsem in da je beda se vedno velika. Najhujše, kar se je zgodilo, je dejal Longo, pa je razcep med silami odpora, kar je omogočilo, da so bila socialna načela ustave žrtvovana politični borbi.

Prof. Roberto Battaglia je obsodil poskuse «procesa proti gibanju odpora» in prikazal stališče italijanskega sodstva do gibanja odpora. Predlagal je tudi ustanovitev stalnega odbora, ki bi skrbel za izvajanje sklepov tega zasedanja. Mnogi govorniki so opozarjali na prerajanje fašizma.

Po odobritvi dveh resolucij, od katerih pravi prva, da so «isti ideali, za katere se je borilo gibanje odpora, še danes edina pot za napredek in boljšo bodočnost dežele», je zaključil zasedanje Ferruccio Parri z govorom, v katerem je poudaril, da ni lahko «po desetih letih ponovno sešiti pretrgane vezi enotnosti med vsemi silami, ki so se takrat borile za dobro domovine», da pa je kljub temu vsaj v omejenem obsegu treba obnoviti nekdanjo povezanost. «Oni, ki so se borili za svobodo, je nadaljeval Parri, so ohranili čustva, ki jih povezujejo med seboj, ta vez ni bila pretrgana včeraj in se ne bo pretrgala danes, kljub različnosti pogledov.»

A. P.

Letni občni zbor novinarjev Slovenije

LJUBLJANA, 16. — Danes je bila v Ljubljani letna skupščina Združenja novinarjev Slovenije, ki so se je med drugim udeležili zastopniki SZDLJ Slovenije in slovenskih novinarjev iz Trsta. Na skupščini so kot vsako leto razdelili Tomšičeve nagrade za najboljšo novinarsko delo. Skupščina je izvolila nov upravni odbor s Tomom Brejcem na čelu.

SZ bo sprožila pred OZN vprašanje o Bližnjem in Srednjem vzhodu

ZSSR dolži ZDA in Veliko Britanijo, da pritiskajo na države tega področja, naj se pridružijo vojaškim blokom, ki ogrožajo varnost SZ

Moskva, 16. — Nocoj je predstavnik sovjetskega zunanjega ministrstva Iljišev prebral na tiskovni konferenci izjavo, s katero sovjetska vlada izjavlja, da bo sprožila v OZN vprašanje «pritiska, ki ga Američani in Angleži izvajajo na Bližnjem in Srednjem vzhodu».

Izjava ugotavlja, da se je položaj na Bližnjem in Srednjem vzhodu v zadnjem času resno poslabšal, ker «nekatere zahodne sile delajo nove poizkuse, da bi pripravile države Bližnjega in Srednjega vzhoda, naj se vključijo v vojaške grupacije, ki so bile ustanovljene kot podaljšek severnoatlantskega pakta».

Izjava omenja zatem, da so ZDA in Velika Britanija po neuspehu načrta za ustanovitev poveljstev za Bližnji in Srednji vzhod leta 1951 sprejele ukrepe, da organizirajo po stranskih poteh druge vojaške grupacije. Izjava navaja med drugim turško-pakistanski pakt in turško-iraško vojaško zavezništvo.

«V zadnjem času, pravi dalje izjava, je prišlo celo do intervencije v obliki ultimata proti Siriji z zahtevo, naj se pridruži turško-iraškemu zavezništvu, in to intervencijo so spremljale grožnje, katerih namen je bil ustrahovati sirsko vlado in ljudstvo, ki odklanjata priključevanje k vojaškim blokom.»

«Te akcije in vloga, ki so jo zahodne velesile poverile Turčiji za ustvarjanje vojaških blokov na Bližnjem in Srednjem vzhodu povzročajo upravičeno zaskrbljenost med arabskimi državami, ki se bojijo, da bi Turčija skušala uvesti novo gospostvo nad njimi, in vidijo v tem neposredno ogrožanje svoje neodvisnosti».

Izjava ugotavlja dalje, da je tudi Egipt podvržen močnemu pritisku, da so bile postavljene «posebne zahteve» za Saudovo Arabijo, in da se je v zadnjem času «izvajal močan pritisk na Iran, ki ga pobudniki vojaških blokov potiskajo na nevarno pot».

Izjava pravi dalje, da je ta politika izraz želje nekaterih zahodnih sil, da bi države Bližnjega in Srednjega vzhoda kakor tudi Jugovzhodne Azije spremenile v kolonije.

Zatem ugotavlja izjava, da so države Bližnjega in Srednjega vzhoda v nevarnosti, da zgubijo svojo neodvisnost, in da jih pahnejo v vojno za tuje interese, ter dodaja, da skušajo ZDA in Velika Britanija, «zakriti svoje napadalne poskuse na Bližnjem in Srednjem vzhodu z absurdnimi izmišljotinami o sovjetski nevarnosti za države tega področja».

Izjava sovjetskega zunanjega ministrstva ugotavlja dalje, da je varnost omenjenih držav dejansko ogrožena, da pa ne prihaja od Sovjetske zveze, pač pa od tistih držav, ki s pretvezo, da zajamčijo varnost, ustvarjajo napadalne bloke, zato da bi te države spremenile v vojaška in strateška mostišča, z gospodarskega stališča pa v kolonije in sebi podrejene države.

«Očitno je, da Sovjetska zveza ne more ostati indiferentna zaradi položaja na Bližnjem in Srednjem vzhodu, ker je ustvarjanje blokov in tujih vojaških oporišč v teh državah v neposredni zvezi z varnostjo Sovjetske zveze.»

«To stališče je tem bolj razumljivo, če se upošteva, da je Sovjetska zveza v neposredni bližini teh držav, kar ni mogoče reči za druge države, kakor na primer ZDA, ki so od tega področja oddaljene tisoče kilometrov.»

Izjava se zaključuje: «Če se bo politika pritiska in groženj proti državam Bližnjega in Srednjega vzhoda nadaljevala, bo treba zadevo proučiti v Združenih narodih. Sovjetska vlada namerava z branitvijo dela za mir braniti neodvisnost, svobodo in načelo nevmešavanja v notranje zadeve držav Bližnjega in Srednjega vzhoda».

Na vprašanje novinarjev, do kdaj bo sovjetska vlada čakala, preden bo zadevo spravila pred OZN, je Iljišev odgovoril, da bodo to dokazali dogodki, kakor bodo tudi dogodki določili obliko, v kateri naj se zadeva spravi pred OZN».

Tudi Anglija predlaga sklicanje konference zahodnih izvedencev

Sestanek angleških, francoskih in ameriških predstavnikov za pripravljanje konference štirih je odvisen samo še od ameriškega pristanka - Tudi Bonn hoče biti udeležen pri razgovorih

PARIZ, 16.— V dobro obveščenih krogih zatrjujejo, da je britanska vlada predlagala, naj se angleški, francoski in ameriški izvedenci sestanejo proti koncu tega meseca v Londonu ali Parizu in pripravijo konferenco štirih z ZSSR. Predlog trenutno proučujejo tako v Parizu kot v Washingtonu. Ne kaže, da bi s francoske strani predlogu ugovarjali, tako da je očitno sestanek izvedencev odvisen samo od ameriškega odgovora.

Kot poročajo iz Washingtona, potrjujejo tudi v tamkajšnjih krogih, da je britanska vlada predlagala, naj se konec aprila sestanejo izvedenci treh velesil. Kot trdijo v Washingtonu je zelo malo verjetno, da bi ameriška vlada, ki proučuje angleški predlog skupno z nedavno francosko noto o istem vprašanju, odgovorila pred začetkom prihodnjega tedna. V uradnih krogih nočejo povedati ničesar o tem, kaj bo državni tajništvo odgovorilo in kakšno stališče bo zavzelo. V istih krogih pa opozarjajo, da je ameriška vlada sicer načelno pristala na sestanek zahodnih izvedencev še pred položitvijo ratifikacijskih listin pariških sporazumov, da bi pa želela vedeti, kdaj bo to opravljeno, preden bi se dokončno odločila.

Kot je znano, je sestanek izvedencev treh zahodnih velesil za pripravljanje konference z ZSSR predlagala predvčerajšnjim francoska vlada. Kot kaže, je tudi angleška vlada istega mnenja, medtem ko se v ZDA obotavljajo in zahtevajo najprej formalno potrditev ratifikacije pariških sporazumov. Znano pa je, da se Francija brani izvršiti položitev ratifikacijskih listin, dokler ne bodo razčiščena sporna vprašanja v zvezi s statutom o Posarju, in da je zahodnonemška vlada sklenila, da ratifikacijskih instrumentov ne bo položila, dokler se ustavno sodišče v Karlsruhe ne bo izreklo o ustavnosti posarskega sporazuma.

Danes popoldne je prispel v London iz Washingtona angleški veleposlanik v Washingtonu Sir Roger Makins. Prihodnji teden se bo veleposlanik Makins razgovarjal z ministrskim predsednikom Edenom, z zunanjim ministrom McMillanom in z visokimi funkcionarji Foreign Officea. Po mnenju londonskih diplomatskih krogov je bil Makins poklican v London, da bi pred prihodom francoskega zunanjega ministra Pinaya v angleško glavno mesto obvestil McMillana o stališču državnega tajništva in Johna Fosterja Dullesa o nekaterih vprašanjih, predvsem o Avstriji, o perspektivah konference štirih, o Formozi in kitajskih obalnih otokih itd.

V bonnskih dobro obveščenih krogih pa zatrjujejo, da bodo tudi predstavniki zahodnonemške vlade sodelovali pri pripravljalnih razgovorih zahodnih velesil za konferenco štirih. Po bonnskem mnenju bodo ti razgovori v začetku maja v Londonu. Nadalje zatrjujejo v Bonnu, da bo Pinay, ko bo po svojih londonskih razgovorih obiskal Bonn in se sestal s kanclerjem Adenauerjem, obravnaval tudi vprašanje francosko-nemškega sodelovanja na pripravljalnih razgovorih v Londonu.

V nemških vladnih krogih izjavljajo nadalje, da «to, kar je bilo sklenjeno v Moskvi glede bodočnosti Avstrije, nikakor ne more pomeniti precedensa za rešitev nemškega vprašanja, ki je bistveno drugačno in ima mnogo širši politični pomen».

Medtem se v Parizu nadaljujejo razgovori med sedmimi državami ZEZ o oboroževalni agenciji, ki jo je svojčas predlagal Mendes France. Izvedenci so že pripravili načrt priporočila, ki pomeni kompromis med francoskim načrtom, ki se je zdel ostalim delegacijam preveč daljnosežen, ter med angleškim in nemškim načrtom. Po sedanji obliki predvideva načrt najtesnejšo povezavo oboroževalne agencije z atlantsko organizacijo in vzajemno sodelovanje med obema organizmoma v vseh vprašanjih proizvodnje in standardiziranja oborožitve.

Norveški gospodarstveniki pri Vukmanoviću in Moriću

BEOGRAD, 16 — Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović je sprejel danes popoldne zastopnike norveške gospodarske delegacije, ki je včeraj prispela v Beograd. Člani delegacije so zatem obiskali glavnega tajnika zvezne industrijske zbornice Zvonka Morića in Inštitut za nuklearno energijo v Vinči. Popoldne je vodja delegacije Gthe govoril beograjskim ekonomistom o norveškem gospodarstvu.

Urednik „Le Peuple" pri maršalu Titu

BEOGRAD, 16. — Danes je odpotoval iz Beograda član vodstva belgijske Socialistične stranke in direktor lista «Le Peuple» Albert Hausiaux. Med bivanjem v Beogradu se je razgovarjal z visokimi jugoslovanskimi funkcionarji, sprejel pa ga je tudi predsednik republike maršal Tito, ki mu je za list «Le Peuple» odgovoril na nekatera vprašanja».

Poplave in plazovi zaradi dežja na Japonskem

TOKIO, 16. — Deževje, ki je na Japonskem 70 ur lilo kot iz škafa, je povzročilo poplave in plazove. Poplave so med drugim zahtevale 9 smrtnih žrtev v okrožju Nagasaki, dve smrtni žrtvi v okrožju Saga in še eno smrtno žrtev v okraju Kukuoka. Bojijo se pa, da je dejansko število žrtev večje. Deževje in poplave so porušile 10.000 hiš in 21 mostov. Na številnih krajih so bile prekinjene ceste, vrzeli pa so nastale v številnih nasipih ob morski obali.

Zabeležili so 138 večjih zemeljskih plazov in usadov. Najhujši plaz je bil pri rudniku Saseno na zahodnem Japonskem. Zaradi moče se je posul hrib nasutih nerudninskih odpadkov. Plaz je zasul 16 hiš in pokopal pod seboj približno 115 oseb. Po prvih vesteh kaže, da je število smrtnih žrtev zelo visoko. Pri dosedanji reševalni akciji, v kateri sodeluje tudi vojaštvo, so odkopali dvoje trupel in štiri na pol zadušene ljudi.

V okrožju Saga je zaradi poplav odrezanih od sveta približno 7000 oseb.

Močno deževje se še nadaljuje.

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je bila leta 1937 ustanovljena Komunistična partija Slovenije.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, NEDELJA 17. aprila
Anicet, Vitigoj
Sonce vzide ob 5.18 in zatone ob 18.52. Dolžina dneva 13.34. Luna vzide ob 2.25 in zatone ob 13.06.
Jutri, PONEDELJEK 18. aprila
Apolonij, Gradislava

SINDIKALNI SESTANEK NA SEDEŽU RAZREDNIH SINDIKATOV

Ofenziva delodajalcev narekuje večjo enotnost delavskega razreda

Škodljivost ločenega nastopanja dveh sindikalnih organizacij - Prizadevati si je treba za čim lepši uspeh prvomajske proslave

Včeraj zvečer je bil na sedežu Razrednih sindikatov sindikalni sestanek ob številni udeležbi članov in simpatizerjev. Na dnevnem redu so bili sedanji gospodarski položaj in sindikalne akcije tržaških delavcev ter organizacija praznovanja prvega maja. Navzočim je najprej spregovoril tov. Petronio, nakar se je razvila živahna diskusija.

Tov. Petronio je orisal resni gospodarski položaj Trsta in ugotovil, da so dozoreli pogoji ne le za skupen nastop delavcev, marveč vseh Tržačanov razen malega kroga izkoriščevalcev, kar kaže tudi napoved zapore vseh malih in srednjih obratov v torek. Kljub tem ugodnim pogojem pa smo še vedno priča ne le organizacijski, marveč često tudi akcijski razcepljenosti delavcev. Pri tem je omenil, kako sta sicer Delavska zbornica in Delavska zveza skupno napovedali stavko proti zadnjim krivičnim ukrepom ravnateljstva CRDA, da pa nista organizirali skupnega zborovanja, ki je bilo prav včeraj ločeno za delavce obeh sindikalnih organizacij. Prav tako sta organizaciji sicer napovedali enotno stavko v ladjedelnici Sv. Marka, medtem pa je vsaka ravnala po svoje glede nadurnega dela. Tako ravnanje je lahko le v škodo delavstvu. Prav tako škoduje tudi neenotno stališče do proste cone, ker bi se ta lahko mnogo laže uresničila, če bi jo vsi enotno zahtevali.

Nato je tov. Petronio prešel na praznovanje prvega maja. Omenil je, kako so se Razredni sindikati prav tako kakor že prejšnja leta obrnili na vodstvi Delavske zveze in Delavske zbornice za enoten nastop prvega maja zjutraj. Vodstvoma omenjenih dveh sindikalnih zvez pa se ni niti zdelo vredno odgovoriti na pozitivni predlog. Zato morajo člani Razrednih sindikatov še nadalje širiti med delavstvom misel o nujnosti enotnih nastopov in o potrebi enotne sindikalne organizacije, ki bo lahko edina kos pritisku delodajalcev. Na kratko je še spregovoril o sporedu popoldanskih proslav na stadionu 1. maja in pozval vse navzoče, naj si prizadevajo, da se udeleži popoldanske proslave čim več delavcev. Vsi diskutanti so nato razpravljali o tem, kakšni bi bili najbolj primerni prijemi, da bi se približali ostalim delavcem in jih prepričali, da ni dovolj govoriti o potrebi enotnosti delavcev, marveč da je treba tudi začeti konkretno akcijo, da se ta enotnost doseže.

Tretji kongres Delavske zbornice

Včeraj popoldne se je pričel tretji kongres Delavske zbornice, ki bo trajal tri dni. Kongresa se udeležujeta glavni tajnik CISL Pastore in tajnik UIL Sommovigo, ki bosta na kongresu tudi govorila.

Blokiran odhod «Aquileie» v Genovo

Obe sindikalni organizaciji pomorščakov (FILM in Fegemare) sta izdali pomorščakom, vkrcanim na Lloydovi motorni ladji «Aquileia» proglas, v katerem obveščajo pomorščake, da bodo dovolili odhod ladje šele ko bodo znani ukrepi, katere bo minister Tambroni sporočil ob svojem obisku. «Aquileia» zato ne bo odplula iz Trsta v Genovo dokler ne bodo znani ukrepi vlade v korist tržaškega pomorstva, odnosno če ne bodo ti ukrepi zadovoljili vsaj najnujnejši del tržaških pomorskih potreb. Tako stališče obeh sindikatov pomorščakov se je pričakovalo že dalj časa in ga podpirajo tudi ostale tržaške sindikalne organizacije.

Sestanek delavcev Kozmann

Jutri ob 18. uri bo v Ul. Zonta zopet sestanek delavcev Kozmann.

RESOLUCIJI SPZ IN «DIJAŠKE MATICE» KOMISARJU PALAMARI

Tudi slovenske prosvetne organizacije imajo pravico do oblastnih denarnih podpor

To zagotavlja našim prosvetnim in podobnim organizacijam tudi Posebni statut londonskega sporazuma v točki 4

Slovenska prosvetna zveza v Trstu je te dni naslovila na vladnega generalnega komisarja dr. Palamaro resolucijo glede potreb in pravic slovenskega prosvetnega in kulturnega življenja v Trstu, posebej še v zvezi z zagotovili, ki jih daje glede tega londonski sporazum.

Resolucija se glasi:

Podpisana Slovenska prosvetna zveza v Trstu, Ulica Roma 15, vključuje 20 prosvetnih društev, ki delujejo v Trstu in okolici in gojijo petje, dramatiko, vodijo knjižnice, prirejajo razne tečaje, kulturna predavanja, lutkovne predstave, knjižne razstave in podobno. Opravljajo torej hvale vredno nalogo širjenja kulture in prosvete med prebivalci Tržaškega ozemlja.

Večina teh društev nima niti lastnega sedeža niti gmotnih sredstev. Vsa gmotna bremena v zvezi z delovanjem prosvetnih društev požrtvovalno prenašajo člani sami. Kljub temu pa prosvetna društva vseh svojih plemenitih nalog ne morejo docela izvrševati, ter imajo poleg plačevanja najemnin še izdatke za izpopolnjevanje knjižnic in inventarja, zlasti potrebujejo sredstva za dramske nastope, ki se nikoli ne morejo plačati z dohodki prireditev, ker so vstopnine izredno nizke, dajatve pa visoke.

Obračamo se na Vas, gospod generalni komisar, da na osnovi določb posebnega statuta, ki v členu 4, črka b), govori o podpori prosvetnim organizacijam, določite iz javnih sredstev Slovenski prosvetni zvezi podporo, ki jo bo razdelila med včlanjena prosvetna društva. Na osnovi istega člena statuta, po katerem morajo slovenske prosvetne organizacije uživati iste pravice kot podobne italijanske, zahtevamo, gospod komisar, da se ta člen uveljavi. Slovenska prosvetna društva in njena zveza naj uživajo iste ugodnosti in pravice kot so jih deležna društva CRAL odnosno njihova zveza ENAL.

Podobno resolucijo je generalnemu komisarju Palamari naslovilo tudi slovensko podporno društvo «Dijaška Matica», v kateri je rečeno:

Podpisano podporno društvo «Dijaška Matica» v Trstu opravlja važno nalogo med slovenskim dijaštvom na Tržaškem ozemlju.

S svojimi skromnimi sredstvi podpira slovenske dijake, ki so potrebni pomoči, da se lahko uspešno izobražujejo na slovenskih srednjih šolah. Poleg tega pa vzdržuje tudi «Slovenski dijaški dom» v Trstu, Ulica Buonarroti 31, kjer nudi oskrbo ter materialno in kulturno-vzgojno pomoč nad 100 gojencem, dijakom slovenskih srednjih šol, ki so doma na Tržaškem ozemlju.

Ker je obseg delovanja «Dijaške Matice» zelo širok, ne zmore izpolniti vseh obveznosti. Zato se obračamo na Vas, gospod komisar, in prosimo, da bi tudi naši ustanovi nakazali denarno podporo, ker smatramo, da imajo naši podpiranci vso pravico do pomoči s strani oblasti.

Slovenska javnost upravičeno pričakuje, da bo generalni komisar, ki upravlja naše področje v imenu podpisnice londonskega sporazuma — Italije — navedbe obeh gornjih resolucij vzel v resen pretres in uvidevno pristopil k izvajanju vseh tistih določb posebnega statuta, ki nam zagotavljajo nemoten kulturni razvoj.

Dramska skupina prosvetnega društva **«Slavec»** iz Ricmanj priredi danes 17. aprila ob 18. uri v Prosvetnem domu **na Opčinah** Leskovčevo dramo v 3 dejanjih **«DVA BREGOVA»**. Na prireditvi sodeluje tudi ricmanjska godba.

Dramska skupina prosvetnega društva **«Vesna»** iz Sv. Križa gostuje danes v društveni dvorani **na Kontovelu** z uspelo ljubezensko igro **«V NIZAVI»**. Pričetek ob 19.30.

Vabimo k obilni udeležbi.

Slovensko-hrvatska ljudska prosveta

DRUSTVO SLOVENSKIH SREDNJESOLCEV vabi na plesno čajanko, ki bo danes, 17. t. m. s pričetkom ob 17. uri v Ul. R. Manna 29. Igra jazz orkester.

Razna obvestila

RODITELJSKI POSVET V BAZOVICI

V Bazovici bo danes 17. t. m. ob 16.30 v prostorih osnovne šole roditeljski posvet. Starši šoloobveznih otrok vljudno vabljeni.

Učiteljstvo

Tržaški filatelistični klub «L. Košir». Danes, 17. t. m. bo v prostorih kluba, Ul. Roma 15-II., običajni nedeljski sestanek za zamenjavo znamk od 9. do 12. ure. Na ta sestanek so vabljeni tudi nečlani kluba, da se prepričajo o živahnosti sestankov edinega slovenskega kluba v Trstu.

Darovi in prispevki

Namesto cvetja na krsto pok. Vekoslave Rebek-Kovačič daruje Mirko Pertot 1000 lir za Dijaško Matico.

Namesto cvetja na grob učiteljice Irme Cok daruje Marija Pahor 500 lir za Dijaško Matico.

Namesto cvetja na grob učiteljice Irme Cok daruje Dora Martelanc 500 lir za Dijaško Matico.

V počastitev spomina pok Irme Cok darujeta družini Pečar-Cok 1000 lir za Dijaško Matico.

SNG

ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes 17. t. m. ob 16. uri in ob 20.30 v AVDITORIJU v TRSTU

«LADJA TENACITY»

Igra v treh dejanjih
Spisal: CHARLES VILDRAC
Prevedel: MILAN SKRBINŠEK
Režiser: NADA GABRIJELČIČEVA
Scenograf: JOŽE CESAR

V ponedeljek 18. t. m. ob 20.30 v AVDITORIJU v TRSTU

«Ukročena trmoglavka»

Zadnjič v mestu

Komedija v petih dejanjih (dvanajstih slikah)
Spisal: WILLIAM SHAKESPEARE
Prevedel: OTON ŽUPANČIČ
Režiser in scenograf: ing. arh. VIKTOR MOLKA k. g.
Asistent režije: SOČA HAFNER
Kostumi: ALENKA BARTL-SERŠA k. g.

Prodaja vstopnic v Ul. Roma 15-II, tel. 31119: danes od 11. do 13. in od 14. do 20.30. V ponedeljek od 11. do 13. in od 17. do 20.30.

GLEDALIŠČA

SNG

Nedelja: ob 16 in 20.30 Charles Vildrac «Ladja Tenacity».

VERDI

Nedelja: ob 17. uri O'Neill «Prvi človek», slovo skupine Ricci - Magni.

GLASBENA MATICA V TRSTU

Javna produkcija gojencev

bo v **torek 19. t. m.** ob **20. uri** v Ul. Roma 15-II. (Gregorčičeva dvorana) Nastopajo gojenci iz oddelka za klavir, violino in harmoniko.

Vabila so na razpolago V Ul. Roma 15-II. (SPZ) ter pri vhodu v dvorano pred pričetkom nastopa.

PD «IVAN CANKAR»

Danes 17. aprila 1955 ob 10.30 dopoldne

bo nastopil v Ul. Montecchi 6-IV

LUTKOVNI ODER

Na sporedu je

PAVLIHA S SVOJO VESELO DRUSCINO

Vabljeni vsi mladi in odrasli prijatelji, da se ob novem sporedu prisrčno nasmejejo in zabavajo.

KINO

Excelsior. 14.30: «Zaporno povelje», J. Webb, A. Robinson.
Fenice. 15.00. «Malaga», M. O'Hara, Mav Donald Carey.
Nazionale. 14.30: «Rop stoletja», T. Curtis, J. Adams.
Filodrammatico. 14.00: «Bobnenje bobnov», A. Ladd.
Supercinema. 14.00: «Crna Eva», A. Cifariello.
Arcobaleno. 14.00: «Glenski tiran», O. Welles, M. Lockwood.
Astra Rojan. 14.30: «Saaskatschewanski rdeči jopiči», A. Ladd, S. Winters.
Capitol. 14.30: «Jetniki neba», J. Wayne, C. Trevor.
Cristallo. 13.30: «Vitezi okrogle mize», R. Taylor A. Gardner.
Grattacielo. 13.30: «Desirée», M. Oberon, J. Simmons.
Alabarda. 14.00: «Sabrina», A. Hepburn.
Ariston. 14.00: «Škotski princ», E. Flynn.
Armonia. 14.00: «Rdeč meteorit», T. Curtis.
Aurora. 14.30: «Sulica, ki ubije», S. Tracy.
Garibaldi. 14.00: «Milanci v Neaplju», U. Tognazzi.
Ideale. 14.30: «Dnevi ljubezni», M. Mastroiani. Mladoletnim prepovedano.
Impero. 14.30: «Gorje premagancem», A. M. Ferrero. Mladoletnim prepovedano.
Italia. 14.00: «Sabrina», H. Bogart, A. Hepburn.
S. Marco. 15.00: «Konjenik samotne doline», A. Ladd.
Kino ob morju. 15.00: «Francoska linija», J. Russell. Mladoletnim prepovedano.
Moderno. 14.00: «Bel božič», B. Crosby.
Savona. 14.00: «Mogambo», A. Gardner.
Viale. 13.45: «Neustrašni bratje», R. Taylor.
Vittorio Veneto. 14.00: «Videla sem te ubijati», B. Stanwyck. Mladini izpod 16 let prepovedano.
Azzurro. 14.00: «Latinski ljubimci», L. Turner.
Belvedere. 14.00: «Seminole», R. Hudson.
Marconi. 14.30: «Upor na Cairni», H. Bogart.
Massimo. 14.00: «Okrvavljena strelica», C. Heston.
Novo Cine. 13.45: «Sombrero», R. Montalban.
Secolo. 14.00: «Izdajalec Fort Alamoja», G. Ford.
Radio. 16.00: «Odisej», Kirk Douglas.
Secolo. 16.30: «Notorius», G. Grant.
Venezia. 14.00: «Meč in vrtnica», R. Todd.
Skedenj. 18.00: «Telički», F. Fabrizi.
Kino na Opčinah. 15.00: «Johnny Guitar», J. Crawford.

RADIO

NEDELJA 17. aprila 1955

TRST POSTAJA A

8.30 Lahke melodije; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski motivi; 11.10 Lahke priljubljene melodije; 11.45 Vesela glasba; 12.00 Oddaja za najmlajše: «Debela repa»; 12.30 Iz operetnega sveta; 13.00 Glasba po željah; 14.30 Parada lahkih orkestrov; 15.00 Pestra operna glasba; 15.25 Blaž Arnič: Koncert za violino in orkester; 16.00 Priljubljene melodije; 17.00 Poje barkovljanski zbor; 17.20 Plesna čajanka; 18.00 Beethoven: Koncert za klavir in orkester št. 5; 18.40 Koncert tržaškega mandolinističnega orkestra; 19.00 Naši književniki pred mikrofonom: Milan Bekar - Bršljanski; 19.15 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.30 Puccini: «Deklica zlatega zapada» opera v 3 dej. (Med 1 in 2. dej.: Sportni komentar); 22.45 Večerni ples.

Danes popoldne ob 17. uri poje v radiu Trst A barkovljanski pevski zbor pod vodstvom Milana Pertota umetne in narodne pesmi.

TRST I.

7.30 Jutranja glasba; 9.15 Iz del velikih mojstrov; 13.25 Trije asi v rokavu; 14.30 El Campanon; 16.30 Reportaža z nogometne tekme; 17.30 Simfonični koncert dirigira C. M. Giuliani; 19.45 Sport; 21.05 Allegretto, skoraj revija.

KOPER

Slovenska poročila: 6.30, 7.45, 13.30, 19.30 in 20.30.
Hrvaška poročila: vsak dan ob 20.00.
Italijanska poročila: 6.15, 12.30, 17.00, 19.00 in 23.00.
Iz naših listov v slov.: vsak dan (razen nedelje in ponedeljka) ob 14.36.
Iz naših listov v ital.: vsak dan (razen nedelje in ponedeljka) ob 17.06.

7.45 Jutranja glasba; 8.15 Z domačih logov v nedeljsko jutro; 8.40 Za naše kmetovalce; 9.00 Tekmovanje šolskih aktivov; 10.00 Glasbena matineja; 10.30 Žena in dom; 12.00 Igramo za vas; 13.45 Glasba po željah; 15.00 Tekmovanje «Svobod» in prosvetnih društev; 16.00 Nedeljski promenadni koncert; 17.03 Lahka glasba: Marcel Acherd «Nepotrebni nasmeški», slušna igra v ital.; 18.00 Plesna čajanka; 18.50 Glasbeni intermezzo; 19.10 Sport; 19.15 R. Schuricke poje svoje najljubše pesmi; 20.15 Jurina in Franina; 20.30 Glasba po željah v hrvaščini; 21.00 Simfonični koncert; 21.36 Glasbeni mozaik.

SLOVENIJA

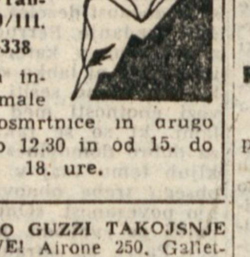
327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00 in 22.00.

8.00 O športu in športnikih; 8.15 Domače pesmi za prijetno nedeljsko jutro; 9.00 Otroška predstava - James Kruess: «Stara ura»; 9.35 Lahka operetna glasba; 10.00 Družinski pogovori; 10.10 Dopoldanski simfonični koncert; 11.20 Opoldanski spored lahke glasbe; 12.00 Pogovor s poslušalci; 12.10 Venček slovenskih narodnih pesmi; 13.30 Želeli ste — poslušajte! 15.15 Igra kvintet Jožeta Kampiča; 15.30 Po naši lepi deželi; 16.00 Plesna glasba; 16.30 Zgodba za nedeljsko popoldne Ilf Petrov: «Negativen tip»; 16.45 Pesmi iz Koroške, Benečije in Bele krajine; 17.30 Radijska igra - Ivo Vojnović: «Ekvinokcij» (ponovitev); 18.20 Promenadni koncert; 20.00 Večerni operni koncert; 21.00 Kulturni razgledi; 21.15 V svetu ritmov in melodij.

TELEVIZIJA

10.15 Kmetijska ura; 15.30 Sportna kronika; 17.00 «Teden dni v Parizu»; 17.30 Kalman «Cardaška princeza», opereta; 20.30 Iz filmov; 20.55 Najsrečnejši; 22.05 Giacosa: «Poletje», novela; 22.20 Film «Teža evidence»; 23.00 Sportna nedelja.

Oglasni oddelek
TRST
Ul. sv Frančiška 20/II.
tel. 37-338
sprejema inserate, male oglase, osmrtnice in drugo od 8. do 12.30 in od 15. do 18. ure.

PRI MOTO GUZZI TAKOJSNJE IZROCITVE! Airone 250, Galletto Zigoli 98, Gardellino 65, Motorni tricikelj, Uplinjači, Verige, Mondial bati. Nadomestni kosi, Avtomoto Diesel. Delavnica za popravila, CREMASCOLI, Ul. Fabio Severo 18 - Trst.

Mali oglasi

PERFEKTNO KORESPONDENTKO v slovenščini, italijanščini, srbohrvaščini in angleščini z znanjem stenografije in strojepisja sprejmemo takoj. Ponudbe z življenjepisom na upravo našega lista v Ul. sv. Frančiška 20.
ISCEM SLUŽBO v gostilni ali za čiščenje pisarne. Landecher, Ul. Molin a vento 51.
VRTNAR ISCE mesto v Opatiji, Portorožu ali v bližini. Grem tudi **ZA EKONOMA** v obrat. Naslov: F. Sagadni Jelenc-Pobrežje, Nasipna 1, **MARIBOR**.
KOLESA, moška in ženska, po 8.000 lir, kolesa za prevoz blaga po 24.000 lir, motorna kolesa po 50.000 lir, na obroke. Marcon, Ul. Pietà 3.
DUCATI 98 štiritakten čudovito lahek motor. Novi tipi 1955. Edini zastopnik Piero Ostuni, Ul. Machiavelli 28.
DUCATI 98 brezhiben v privatni prodaji, Ostuni moto, Ul. Machiavelli 28.
VESPA 125, rabljena, 35.000 lir, Ostuni moto, Ul. Machiavelli 28.
DUCATI 65, brezhiben, priložnost, pri Ostuni moto, Ul. Machiavelli 28.
MNOGO KANADCANOV evropskih narodnosti se želi poročiti z Jugoslovankami do 40 let. Interesentke naj javijo svoje naslove generalnemu zastopniku priznanega nemškega instituta Flidtner za Kanado: Mr. Ludvik Rauter, 117 Hunter St. West, Hamilton-Ontario, Canada.

Dr. R. Hlavaty
ZOBOZDRAVNIK
ORDINIRA V TRSTU
UL. LAVATOIO 4/1
od 14. do 18. ure
NA OPCINAH
od 9.—12. in 19.—20. ure

«UNION»
Svetovno znana zavarovalnica od leta 1828 je v TRSTU, UL. VALDIRIVO 14
tel. 27512 - 35939
Prokurator RAVNIK

ADRIA EXPRESS
TRST
Ul. Cicerone st. 4 pritl.
tel. 29243

Adria Express daje na znanje spored prihodnjih izletov
28. - 29. - 30. - V.1955
TURIN (mednarodna nogometna tekma Italija-Jugoslavija)
Vpisovanje do 24.V.1955.
17. - 22.5.1955
DUNAJ
Vpisovanje do 30.4.1955
18. - 21.5. in 29.5. - 1.6.55
NIZZA, CANNES, MUENCHEN, MONTE-CARLO
odhodi 1., 8., 15., 19., 22. in 29. maja
PARIZ
dnevni odhodi iz Trsta na
SICILIJO
(specialni popusti za skupine po najmanj 10 oseb)
«Adria - Express» preskrbi v najkrajšem času turistovske, navadne in tranzitne vizume.
Predprodaja listkov za Sesljan, Tržič, Ronchi, Redipuglia, Sagrado, Mariano, Udine in Škofije.

ZAHVALA

7. t. m. je po dolgi bolezni v 71. letu preminil

ALOJZ TAVČER

posestnik in starešina svetoivanske cerkve. Pokopali smo ga 8. t. m.

Vsem in posebno sosedom in prijateljem, ki so dragega pokojnika počastili s cvetjem in ga spremili k zadnjemu počitku, se užaloščeni sorodniki najlepše zahvaljujemo.

Istočasno izrekamo zahvalo za njuno požrtvovalnost in dr. trud dr. Martelancu in dr. Štruklju.

Družini Tavčer in Cehovin

Trst, Sv. Ivan, 17. aprila 1955

Včeraj 16. t. m. je v 83. letu preminila

MARIJA ZLOBEC

vd. SCHWAGEL

Žalostno vest sporočajo snaha ter vnukinji Andreina in Enrichetta Schwagel.

Trst, 17. aprila 1955

KLJUB JAMSTVOM, KI NAM JIH DAJE POSEBNI STATUT

Komisariat za italijansko mladino se hoče polastiti Prosvetnega doma na Opčinah

V Prosvetnem domu je edina dvorana, ki se je lahko poslužujejo Slovenci na Opčinah - Veliko ogorčenje med openskim prebivalstvom zaradi tega novega napada na naše narodne pravice

Izvedelo se je, da je Pokrajinski komisariat za italijansko mladino poslal prosvetnemu društvu na Opčinah pismo, v katerem zahteva da do 30. t. m. izprazni prostore Prosvetnega doma na Opčinah. Omenjeni komisariat postavlja svojo zahtevo na osnovi italijanskega zakona, ki določa, da preide vsa bivša fašistična lastnina v posest italijanskih mladinskih organizacij.

Vest o tem najnovejšem napadu na naše narodne koristi se je bliskovito raznesla med openskim prebivalstvom in izzvala val ogorčenja. Poseganje po Prosvetnem domu, ki je že vsa povojna leta v posesti domačega slovenskega prebivalstva in ki nudi edine primerne prostore za kulturno in prosvetno izživljanje Slovencev Opčin in obsežne okolice, predstavlja grobo kršitev duha in izrecnih določb posebnega statuta, ki v točki 4 pravi, da si bodo italijanske oblasti prizadevale zagotoviti slovenskim kulturnim, prosvetnim, družabnim in drugim organizacijam stalno uživanje ugodnosti, ki jih uživajo zdaj, navajajoč pri tem tudi uporabo poslopij.

Odvzeti Prosvetni dom Slovencem bi pomenilo onemogočiti openskemu prebivalstvu sleherno prosvetno in kulturno delovanje, pomenilo bi tudi onemogočati nastope Slovenskemu narodnemu gledališču iz Trsta. Po drugi strani pa bi izročitev Prosvetnega doma italijanski mladinski organizaciji, ki je glede na število članstva na Opčinah popolnoma brezpomembna, pomenila vzpostavljati sredi slovenskih Opčin raznarodovalno postojanko po tipično fašističnem vzorcu, ko se je v prav istih prostorih šopirila fašistična mladež. To potrjuje tudi govorica, da mislijo v Prosvetnem domu urediti italijansko mladinsko zabavišče, ki so bila pred vojno največja legla narodnostne mržnje proti Slovencem.

Razen tega je treba tudi vedeti, da je bil Prosvetni dom med vojno močno poškodovan in da so ga domačini obnovili s svojimi rokami in iz svojih prostovoljno zbranih sredstev. Sedaj ko je dom urejen pa naj bi enostavno z zakonom prišel v roke italijanske mladinske organizacije zopet prav tako, kot so v fašistične roke prehajale na osnovi fašističnega zakona vse naše kulturne, prosvetne, gospodarske in druge ustanove s svojimi sedeži in inventarji vred, kateri še do danes niso bili vrnjeni Slovencem in za katere nismo prejeli niti lire odškodnine.

Še posebno pa prihaja do izraza vsa nesramnost poseganja po slovenskem Prosvetnem domu na Opčinah spričo dejstva, da se je ob podpisu londonskega memoranduma italijanska vlada v posebej priloženem pismu obvezala, da bo dala Slovencem v Rojanu ali katerem drugem predmestju poslopje za kulturni dom, da bo dala na razpolago sredstva za zgraditev slovenskega kulturnega doma v mestu v Ul. Petronio in da je tudi Narodni dom pri Sv. Ivanu na razpolago Slovencem. Toda, čeprav je poteklo že več kot 6 mesecev, odkar je visoki italijanski diplomat postavil pod svečani dokument svoj podpis, o vseh navedenih domovih ni ne duha ne sluha, nasprotno pa se nam skuša odvzeti še tisto malo, kar nam je uspelo z lastnimi napori obnoviti in vse doslej za ceno nemajhnih naporov obdržati.

Vladni generalni komisar, ki je dolžan upravljati naše področje v skladu z duhom in črko londonskega sporazuma mora preprečiti, da pride do uresničitve nemere italijanske mladinske organizacije. Prosvetni dom na Opčinah mora ostati v rokah openskih domačinov in nihče jim ga nima pravice odvzeti niti na osnovi omenjenega italijanskega zakona, ki je lahko logičen v Italiji, ne more pa biti na našem področju prav zato, ker je narodnostno mešano in ker bi njegovo izvajanje pomenilo enostavno obnavljanje fašističnega razlaščanja naše narodne lastnine.

Plavajoča razstava na jug. ladji „Učka"

Včeraj zjutraj je priplula in v poznih večernih urah odplula iz tržaškega pristanišča jugoslovanska motorna ladja «Učka», ki se vrača v svojo matično luko Reko s svoje redne proge proti Hongkongu. Tokratno potovanje ladje pa je bilo zanimivo še posebno zato, ker so na njej priredila tri uvozna in izvozna slovenska podjetja, in sicer «Tobus», «Tehno-impex» in «Kemija-impex» zanimivo gospodarsko razstavo, katere namen je bil seznaniti klienke Bližnjega in Daljnega vzhoda z razvojem jugoslovanskega gospodarstva in pojačati oz. vzpostaviti nove gospodarske stike. Razstava je povsod, kjer se je ladja ustavila, vzbudila veliko zanimanje in so podjetni prireditelji dosegli z njo tudi lep gospodarski uspeh, saj so sklenili številne kupčije. Zelo pohvalno so se o razstavi izrazili tudi indijski, indonezijski in drugi listi.

Nov trošarinski urad na „Trbiški" cesti

Občina sporoča, da bo danes začel poslovati na Opčinah na «Trbiški» cesti, kakih 100 m od športnega igrišča bivših angloameriških sil, nov trošarinski urad. S tem je zadoščeno upravičenim zahtevam prizadetih prevoznikov, ker jim sedaj ne bo treba več usmerjati svojih tovorov k uradu na cesti proti Fernetičem.

Sam se obtožuje umora polkovnika

14. t. m. se je oglasil na komisariatu pri Sv. Jakobu 29-letni Sergio Marchetto iz La Spezie in v presenečenje vseh prisotnih izjavil, da je 1945. leta ubil polkovnika Marija Assa. Mladenič je dodal, da je bil član partizanske edinice «Rdeča zvezda», ki je pripadala Garibaldijevi diviziji in je delovala v bližini Spezie. Kot partizan je izvedel, da je polkovnik Asso dal pomoriti dva njegova prijatelja in sicer por. Ezia Grandisa in Marija Paganija, zaradi česar ga je skupno s prijatelji, ko je prišel iz koncentracijskega taborišča v Coltanu, odpeljal z doma in ga nato z dvema streloma iz samokresa ustrelil.

Marchetto je nadalje izjavil, da je bil med vojno poškodovan na glavi. Policija je mladeniča pridržala in se takoj začela zanimati če zadeva odgovarja resnici. Menijo pa, da je mladenič slaboumen.

PO VEČ KOT 4-MESEČNEM ODLAŠANJU

Minister Tambroni danes v Trstu: z ugodnimi ali neugodnimi vestmi?

Minister se bo razgovarjal s predstavniki pomorstva na sedežu Lloyda in bo prisostvoval položitvi gredlja za manjšo ladjo

Včeraj zjutraj je tiskovni urad generalnega vladnega komisariata sporočil, da bo minister Tambroni prišel danes ob 8,06 z vlakom v Trst. Tiskovni urad tudi sporoča program njegovega obiska, ki je naslednji: Ob 10. uri sprejem pri Palamari, kjer se bo minister zadržal v krajšem razgovoru s predstavniki oblasti. S sprejema bo minister odšel na postavitev gredlja 1600-tonske ladje v ladjedelnico Sv. Justa. Ob 11.45 si bo minister ogledal pristanišče. Ob 12.15 bo imel razgovor s predstavniki pomorstva na sedežu Tržaškega Lloyda. Popoldne si bo ogledal ribiško naselje ob izlivu Timava in bo imel po vsej verjetnosti sestanek s predstavniki Krščanske demokracije.

Nič točnega se ne ve če bo minister sporočil o kakšnih pomembnejših ukrepih v korist Trsta. Pomorski krogi so precej skeptični in govore izključno o nekaterih manjših okrepitvah obstoječih prog in le redki upajo, da bo minister napovedal vrnitev «Saturnie» in «Vulcanie», medtem ko si o progi proti Daljnemu vzhodu in vrnitvi «Asie» in «Victorie» ne dela nihče utvar.

Prav te štiri ladje pa predstavljajo osnovo tržaških zahtev poleg krepitve prog proti: Severni Ameriki in ustanovitve proge proti Belgijskemu Kongu, na kateri bo morala voziti «Aquileia». Morda bo prinesla prav glede te ladje kakšno spremembo stavka pomorščakov, ki so odločeni, da ne gredo na krov ladje, dokler ne bo vrnjena Trstu, oz. dokler ne bo vlada sprejela drugih odgovarjajočih ukrepov v korist Trsta.

Seveda pa je zaenkrat še prezgodaj predvidevati z večjo gotovostjo kaj prinaša ministrov obisk. Gotovo pa je, da se tržaški pomorščaki in vse tržaško prebivalstvo, ne bo zadovoljilo z običajnimi meglenimi obljubami. Protestna stavka pomorščakov kot tudi splošna zapora malih in srednjih obratov, ki bo v torek, jasno govore, da je Trst sit obljub.

Istočasno z vprašanjem ladjevja bi bilo treba razpravljati tudi o drugih vprašanjih tržaškega pristanišča, ki sicer niso neposredno odvisna od ministrstva za trgovsko mornarico. Predvsem gre tu za zahtevo po takojšnjem sklicanju toliko zavlačevane konference o tržaškem pristanišču. Politično ozračje, katerega je ustvaril londonski sporazum, pomirjenje med Italijo in Jugoslavijo kot tudi izpremenjena zunanja politika držav pod sovjetskim vplivom, ki prihaja z vsakim dnem bolj do izraza, ustvarja možnosti povečanega trgovskega prometa z vsemi državami tržaškega tradicionalnega zaledja. To so seveda samo možnosti, za uresničitev katerih pa je treba po mnenju tržaških pristaniških krogov ustvariti tudi potrebne mednarodne instrumente in odgovarjajoče urediti pristanišče.

Obisk ministra za pošto

Danes zjutraj se prične v mali dvorani gledališča Verdi kongres Italijanskega sindikata poštnih uslužbencev, včlanjenega v «svobodne sindikate». Ob tej priliki pride v Trst tudi minister za pošto in telekomunikacije Cassiani, ki bo spregovoril na kongresu danes popoldne. Zvečer ob 18. uri pa bo govoril na tem kongresu tudi glavni tajnik demokristjanskih sindikatov Giulio Pastore.

V resnem stanju po trčenju v pešca

V trenutku ko je 52-letni Anton Zadnik prekoračil Ul. Pončana je vanj prilete s svojo vespo 41-letni natakar Viktor Trampuž iz Industrijske ulice, ki je skupno s pešcem padel na tla, kjer pa je hudo ranjen obležal. Oba so s taksijem, ki je tedaj privozil mimo, odpeljali v bolnišnico kjer so Zadnika pridržali zaradi malenkostnih poškodb na opazovalnem oddelku, kjer bo okreval že v 3 ali 5 dneh, medtem ko so morali Trampuža pridržati zaradi hudih udarcev na glavi s krvavitvijo na II. kirurškem oddelku. Zaradi njegovega resnega stanja so si zdravniki pridržali prognozo.

Zaradi padca, pri čemer si je verjetno zlomila zapestje, so morali včeraj pridržati na ortopedskem oddelku 60-letno Marijo Silič vd. Petener iz Ul. Kolonja, ki je izjavila, da je spodrsnila med hojo. Okrevala bo v 20 ali 30 dneh.

* * *

Na opazovalnem oddelku so pridržali s prognozo okrevanja v nekaj dneh 73-letno Luigio Danelon vd. Perisutti iz Ul. Ponzianino, ki je padla in udarila z glavo ob tla.

TUDI LETOS NA STADIONU «PRVI MAJ»

Priprave za proslavo letošnjega prvega maja

Izredno pester kulturni in zabavni program - Nastop pevskih zborov, telovadcev in folkloristov

Predvčeraj zvečer so se sestali člani pripravljalnega odbora za proslavo letošnjega prvega maja. Letošnja prvomajska proslava v Trstu bo že enajsta po vojni. Tržaški delovni ljudje so jo vsako leto proslavljali z velikimi svečanostmi in tudi letos, ko segajo sovražniki delavstva in demokratičnih svoboščin tržaškega ljudstva po skrajno reakcionarnih ukrepih, nočejo zaostajati marveč bodo s podvojenimi močmi dokazali, da ne odstopajo od pravic, katere so si priborili v dolgoletnem boju.

Priprave za proslavo, ki bo na stadionu «Prvi maj», so v polnem teku. Program bo zelo pester, saj bo obsegal poleg priložnostnih govorov celo vrsto kulturnih in zabavnih točk, ki bodo vsaka po svoje privabile udeležence proslave. Na stadionu bodo poleg odra namestili številne kioske, v katerih bodo vsi lahko zadostili svojim željam. V enem izmed njih bo tudi srečolov za katerega je bilo vedno veliko zanimanje. O presenečenjih, ki jih odbor pripravlja za najmlajše ne bomo dosti pisali; malčki bodo brezdvoma našli v njih dovolj zabave in veselja.

Za izvedbo tako raznovrstnega programa in pripravo številnih presenečenj je na delu mnogo ljudi v mestu in na podeželju. Tudi pevski zbori se pridno pripravljajo, saj je za vse najpomembnejši praznik. Tudi godbe na pihala ne zaostajajo za zbori. Kaj bodo prikazale mlade telovadkinje je še skrivnost, ki jo nočejo izdati. Borštanski folkloristi in folkloristke od drugod bodo pokazali, kaj so s pridnim vadenjem dosegli v dobi enega leta. Posebno prvi obljubljajo zelo obširen program, ki bo lahko zadovoljil še tako zahtevnega ljubitelja narodnih plesov.

Lahko rečejo, kar hočejo...

... lahko delajo, kar hočejo: nalivnega peresa **BERNUM** ne zna nihče posnemati. **BERNUM** je izredno nalivno pero za vse sloje. 25% popusta delavcem in uradnikom. Cena 1.000 lir z jamstvom pri **PAPIRNICI IN TISKARNI**

U. Bernardi, Trst, Ul. Mazzini 44

izdeluje tudi **ZIGE** iz gumija s specialnim postopkom; takojšnja izdelava.

Od včeraj do danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 16. aprila se je v Trstu rodilo 9 otrok, 1 mrtvorojen, porok je bilo 7, umrlo pa je 8 oseb.

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 13.1, najnižja 7.5, ob 17. uri 12.0, zračni tlak 1011.3 v porastu, veter 10 km severozahodnik, vlaga 65 odst., nebo 9 desetin oblačno, morje razgibano, temperatura morja 9.6.

NEDELJSKA SLUŽBA LEKARN

Codermatz, Ul. Tor S. Piero 2; Godina, Campo S. Giacomo 1; Alla Minerva, Trg S. Francesco 1; Praxmarer, Trg Unità 4; Rossetti, Ul. Schiapparelli 58; Signori, Trg Ospedale 8; Tamaro 8; Neri, Ul. Dante 7.

LOTERIJA

BENETKE	84	69	66	21	76
BARI	23	6	38	24	53
CAGLIARI	19	53	15	88	2
FIRENZE	20	63	58	24	21
GENOVA	84	85	35	51	46
MILANO	33	80	4	88	72
NAPOLI	34	59	30	43	39
PALERMO	22	28	3	17	7
ROMA	67	65	49	3	36
TORINO	6	79	80	30	27

Srce in ožilje (krvni pritisk, sklerozo, trombozo), ledvice (vnetja, kamne, pesek), notranje žleze (protin, Basedow), živce (nevrastenijo, nervoze, nevralgije) *zdravi uspešno*

RADENSKO ZDRAVILIŠČE, SLATINA RADENCI

Odprto od 1. maja dalje - V predsezoni znižane cene - Zahtevajte prospekt!

ZDRAVJE JE PRVO!

DELAVNICA MEHANIČNIH IZDELKOV

A. Fabiani

TRST — UL. CORTI 2 — TEL. 361-41

specializirana za izdelavo motorjev Diesel, opreme v podjetjih, revizije, mehanične izdelke, obdelavo kovin, avtogeno in električno varjenje.
Popravila na krovu: motorjev Diesel, parnih strojev in kotlov ter vseh pomožnih naprav pri pogonskih strojih in napravah na krovu.

ZAHVALA

Vsem, ki so mojega ljubljenega moža

FRANCA PEČARJA

spremili na njegovi zadnji poti, iskrena hvala. Posebno se zahvaljujem v svojem imenu in v imenu pokojnikovih bratov, sestre, svakinj ter ostalih sorodnikov čč. gospodoma župniku Piščancu in dekanu Malalanu, g. zdravniku dr. Danevu, nameščencem iz proste luke darovalcem vencev in cvetja, pevcem za ganljive žalostinke ter vsem cenjenim znancem za izraženo sožalje. Vsem iskrena hvala!

Žalujoča žena in ostalo sorodstvo

Trst - Lonjer, Ljubljana, Ptuj, 17. aprila 1955.

OB DANAŠNJIH DVEH PREDSTAVAH SNG V AVDITORIJU

Charles Vildrac

Ladja Tenacity

Ta vedro otožna igra je globlja, kot bi se zdela gledalcu pri površnem ogledu. Res je, da ji manjka skoraj sleherna zunanja dramatičnost in se v tem pogledu kot izrazita drama čustvenega občutja približuje nekakšni francoski inačici Čehove dramske poetičnosti. Vildrac je tenkoslušen prikazovalec človeške nravi, ki mu je slehemo moraliziranje ali slikanje v črno belem popolnoma tuje. Ljudje, ki jih prikazuje, so povprečni »mali« ljudje, so »dobri« ljudje, katerih »logika čustev« (da uporabim izrazito francoski izraz: la logique des sentiments) je v popolni opreki z njihovo »logiko razuma«. Oba junaka, Drejče (Bastien) in Ivan (Segard), se v igri odločita prav za to, kar bi gledalec najmanj pričakoval, in kar njunemu značaju najmanj odgovarja. Odločni Drejče, ki je pregovoril prijatelja Ivana na pohod v Avstralijo, prevzame neodločnemu Ivanu dekle in ostane v domovini, medtem ko se neodločni in za dom vneti Ivan sam in razočaran poda na dolgo pot preko morja. Prav tako *na videz* nelogična je odločitev Tereze, ki se najprej vname za zaneslivega in »solidnega« Ivana, a jo njena narava in njen nagon hitro vržeta Drejčetu v naročje.

Če gledamo na odločitve te trojice s stališča »logike čustev«, pa se nam bodo zdele popolnoma jasne, človeško razumljive in v nekem višjem smislu celo pravilne. To stališče se izraža v mišljenju ljudskega modrijana »šjorja Berta« (Hidoux), medtem ko dobrodušna lastnica bara, »šjora Pina« (vdova Cordier), nad vso to navidezno zmešnjavo obupujoče maje z glavo.

Delo, ki ga je že pred leti dobro poslovenil Milan Skrbinšek, je režiserka Nada Gabrijelčičeva poskušala presaditi v naše kraške prilike. Izpremembe teksta so nebistvene, tako da je ostal duh dela neokrnjen. V resnici je prestavitev v naše razmere in v naš čas predvsem zunanjega značaja, kar je utegnilo približati igro marsikateremu gledalcu, ne da bi sevede te spremembe posegle v samo jedro avtorjeve zamisli.

Za režiserko gotovo ni bil lahek problem, postaviti na oder igro, ki je skoraj brez slcherne zunanje dramatičnosti. Naše občinstvo je te vajeno in jo od igre tudi pričakuje. Gabrijelčičeva je našla dobro rešitev: poudarila je ambient in domiselno razgibala okolje, s čimer je znatno stopnjevala zunanjo zanimivost. Sredi te ambientalne zanimivosti in razgibanosti se kakor biser v školjki odraža čustvena, notranja dramatičnost nosilnih oseb, ki jo tudi manj zahteven gledalec kakor mimogrede sprejema vase. To psihološko doživljanje protagonistov je Gabrijelčičeva tenkočutno dojela in znala slednje napeti v pravilno medsebojno razmerje. S tem je ponovno dokazala svoj smisel za režiserske naloge.

Zlata Rodoškova je Terezo igrala z dobro mero prirodnosti in elementarnosti. Vloga »Naturkinda« je igralki očitno blizu in se je doslej v podobnih vlogah najbolje uveljavila. Za lastnico bara je našla Ema Starčeva krepke in izrazite poteze in prikazala prepričljiv tipiziran karakter »poslovne ženske iz ljudstva«.

Stane Starešinič je igral vihravega, lahkomiselnega in odločnega Drejčeta temperamentno, kdaj morda za trenutek celo preko mere, medtem ko je bil nežni in neodločni Ivan Julija Guština sicer čustveno topel, vedar kdaj za spoznanje malce premalo izrazit.

Jožko Lukeš je ustvaril v ljudskem modrijanu »šjorju Bertu« izrazito figuro dobrodušnega »filozofa« s posrečenimi domisleki v karakterizaciji. Izrazit tip je bil angleški mornar — črnec Danila Turka, ki je s svojim nastopom drastično poživil sceno.

Prav posrečena je bila galerija tipov, plod režiserkine domiselnosti, ki so jih uspešno podali: Valerija Silova, Tea Starčeva, Anton Požar, Josip Fišer, Silvij Kobal, Miha Baloh in Srečko Košir.

Zlasti nekateri med njimi bi zaradi svoje originalnosti zaslužil natančnejšo označitev, ki je pa prostor ne dopušča.

Jože Cesar je izvirno tipiziral sceno in interieur obmorskega bara, ki je napravil vtis prisrčne pristnosti.

Predstava, ki sem jo gledal na Kontovelu, je kljub zunanji nedramatičnosti zaradi svežosti in prirodnosti kreacij, zaradi dobro tipizirane scene in zaradi režiserkine domiselnosti ogrela občinstvo.

Vladimir Bartol

Prizor iz Vildracovega dela «Ladja Tenacity» v uprizoritvi SNG; igro bodo danes popoldne in zvečer ponovili v Avditoriju, kjer še sploh ni bila uprizorjena

Alice Psacaropulo v občinski galeriji

Alice Psacaropulo je znanima tržaška slikarica, ki pa že precej let ni razstavila v Trstu. Že iz razstavljenih slik, četudi segajo le za 4 ali 5 let nazaj, je jasno viden njen slikarski razvoj, bodisi v akvarelih, tempah ali posameznih redkih oljih. — Pri portretu, tihožitju ali v krajini iz miljske okolice vidimo še realistično stvar, ki je sicer že nekoliko predstavila svoje likovno razumevanje in ga očistila vsaj najbolj nebistvenega. Pri kasnejših slikah je izločanje vsega nebistvenega čedalje večje, obenem pa oblikuje svoje like rahlo geometrično, ter doseže končno s ... skoro popolne abstrakcije. Pravim videz, ker se pri najbolj abstraktnih slikah, n. pr. pri Klobuki ali Vodoravni kompoziciji drži še vedno predloge iz realnega življenja, dasi jo seveda prosto spreminja v kubističnih kompozicijah in oblikovnih zamislih. Toda pri tem gre komaj za nekaj tri primere, ki se jim najbolj približujejo tihožitja, ki dajejo največ svobode takemu uveljavljanju svoje zamisli, kjer se dokaj prosto izživlja na motivih cvetic, sadja, vazah. To je tudi v barvah. Te so morda najbolj poenostavljene v širokih enobarvnih ploskvah, ki večidel sevajo nimajo stika z resničnim svetom, pač pa odgovarjajo slikarjevemu občutju za živahne in globoke, razčlenjene v najnežnejših odtenkih. Tu se pojavlja slikaričina ženska narava, nagnjenje za odtenke, kakor je ob podobah n. pr. pri ljubkih ženskih podobah z zelo shematičnimi liki, začrtanimi s ploskovno zapolnjenimi z vodnimi barvnimi — kar dela vtis nekaj modnih predlog.

Vendar je slikaričin razvoj bil nagel in dela povsem opazovalcu vtis samostojnosti, je vendar dosledno preveden enakomerno pri vseh slikarskih zvrsteh. Žensko n. pr. pri portretih. Tu ohranja kljub poenostavljenju fiziognomsko podobnost in ji vdihuje duhovno doživetje, kakor preveva marsikje drugje poetična sočnost njene umetniške osebnosti skoro z malce romantičnim priokusom.

Z. Jelinčič

Slovenski film slavi desetletnico

Na tiskovni konferenci v preteklem tednu je predstavnik pripravljalnega odbora zo proslavô 10-letnice slovenskega filma Vitko Musek novinarjem posredoval okvirne informacije o proslavi, ki se bo začela danes in bo trajala do prihodnje nedelje. Prvotno je bilo v načrtu, da bi priredili proslavo šele v maju, vendar pa je razstava jugoslovanskega filma, ki je bila najprej v Beogradu in v Zagrebu, prišla v Ljubljano prav v tem času, nato pa bo nadaljevala pot po drugih republiških središčih. Čas, ko bo razstava odprta v Ljubljani hkrati sovpada tudi s časom, ko je bila ustanovljena filmska direkcija za Slovenijo. Težišče programa bo predvsem v predvajanju domačih filmov v vseh kinematografih, hkrati pa bo v Beli dvorani hotela Union odprta razstava, ki bo dopolnjena za Slovenijo tudi s slovenskim gradivom o lutkovnem in risanem filmu. Slovenski film in slovenski filmski delavci bodo v avli Uniona postavili tudi objekt »Krvave reke«, ki naj bi že na zunaj dal nekakšen pečat proslavi. Hkrati s centralnimi prireditvami v okviru proslave bo tudi Svet za prosveto in kulturo priredil posebne predstave za mladino.

* * *

Pred nekaj dnevi so v Makedoniji posneli zadnje kadre drugega makedonskega umetniškega filma »Volčja noč«, ki ga je režiral slovenski režiser France Stiglic.

Scenarji za »Voljčjo noč« je napisal Slavko Janevski. Motiv je predvsem psihološki in obravnava skupino partizanov v ledeni zimski noči, polni najhujših nevarnosti, kjer vsakdo pokaže pravo bistvo svojega značaja.

Film je bil posnet v izredno težkih pogojih, skoraj ves dan na prostem, saj Vardar-film ne premore primerno opremljenih ateljejev.

Proslave za 10-letnico domačega filma v Makedoniji bodo trajale od 29. maja do 4. junija.

Naš tedenski pregled

Vsa Avstrija je z navdušenjem sprejela svojo vladno delegacijo, ki je po tridnevnih pogajanjih v Moskvi dosegla sporazum, s katerim se Avstriji zdaj končno obeta deset let pričakovani cilj — popolna neodvisnost na vseh področjih. Ni mogoče reči, da k navdušenju, ki je nastalo na Dunaju, ne bi bili prispevali sami člani delegacije s kanclerjem Rabom na čelu. Poslanica, ki jo je Raab že iz Moskve poslal na Dunaj, njegove besede ob prihodu na letališče Voesslau in splošno optimistično zadržanje državnih oblasti — vse to je moralo povečati vtis praznika in splošnega slavja.

In vendar Avstrija še nima državne pogodbe. Sporazum, ki je bil dosežen v Moskvi, pomeni samo, da je ZSSR pripravljena odstraniti ovire, ki jih je doslej postavljala za sklenitev pogodbe, in da je tudi Avstrija pristala na nekatere pogoje, ki pa so neprimerno manj trdi kot perspektiva v nedogled podaljšane okupacije. Moskva je pristala predvsem na tiste avstrijske zahteve, za katere je bila doslej najbolj gluha — pripravljena je vrniti, za odškodnino seveda, Avstriji tako imenovano bivšo nemško imovino, predvsem vrelce nafte pri Zisterdorfu in donavsko plovno družbo z vsemi plovnimi objekti, pristaniškimi napravami in ladjedelnicami. To pomeni, da so avstrijski ministri priborili za Avstrijo tudi ono popolno, gospodarsko neodvisnost, ki so jo stalno poudarjali in zahtevali kot sestavni del politične neodvisnosti. Toda za sklenitev državne pogodbe so potrebni še podpisi treh zahodnih velesil.

Uradne reakcije z Zahoda pa so doslej, kaj pičle, in kar jih je, ne kažejo na preveliko zadovoljstvo. V Washingtonu že pred odhodom Raaba, Shaerfa in ostalih niso kazali nobenega navdušenja nad tem potovanjem, zdaj, ko se je zaključilo res s popolnim uspehom, pa je po vsem znakih to ameriško razpoloženje še bolj poudarjeno. Naslednji korak do avstrijske državne pogodbe bi bila morala biti konferenca štirih, na kakršni koli ravni že, ki bi pripravila dokončno besedilo pogodbe. Po zahodnem razpoloženju ni mogoče prepričanje, da bo na tej konferenci nujno šlo vse lahko. Nasprotno, pojaviti se utegnejo tudi težave.

Torej je avstrijsko veselje prezgodnje? Pravzaprav je vprašanje nekoliko napačno postavljeno. Avstrijska vladna delegacija, ki se je vračala iz Moskve na Dunaj, se je gotovo dobro zavedala težav, ki bodo še ovirale pot do dokončne rešitve avstrijskega vprašanja. In zelo verjetno ne bo zgrešeno, če trdimo, da izhaja njeno izražanje skrajnega optimizma in njeno spodbujanje splošnega navdušenja med avstrijskim ljudstvom prav iz tega spoznanja. Tudi v nekaterih političnih krogih so si že v petek razlagali Raabovo ravnanje kot mobilizacijo avstrijskega mnenja, ki naj izvaja moralni pritisk na Zahod.

Zakaj pa naj bi bile zahodne države, zlasti ZDA, nezadovoljne z moskovskim sporazumom, ko pa vendar že deset let zatrjujejo, da so za takojšnjo rešitev avstrijskega vprašanja, da samo ZSSR zavira to rešitev in da bo sovjetski pristanek na sklenitev avstrijske državne pogodbe prav tisti zaželeni znak dobre volje, ki bo omogočil začetek razgovorov med Vzhodom in Zahodom? Menimo, da bi bilo zgrešeno poseči po radikalnem odgovoru, ki se sicer utegne sam ponujati: ker ZDA nočejo takih razgovorov. Položaj v svetu je danes tak, da se nobena vlada ne more izogniti nujnosti sporazumevanja, kot si nobena vlada ne more naprtiti odgovornosti za povečanje nevarnosti atomske vojne.

Vprašanje se postavlja nekoliko drugače. Gre za to, s kakšnih pozicij gre kdo na razgovore in kdo si lahko lasti zaslugo, da je do njih prišlo. Zato ni težko uganiti, da Zahod (ki pa v tem vprašanju, kar je lahko razvidno, ni povsem enoten) sicer zahteva dokaze sovjetske dobre volje, da pa mu po drugi strani vidni dokazi dobre volje niso všeč.

Poleg tega splošnega razglabljanja pa je treba v primeru Avstrije upoštevati še dva momenta. Prvi se tiče Avstrije same, drugi pa odmeva, ki ga utegne moskovski sporazum imeti drugod v Evropi, zlasti v Nemčiji, in v prvi vrsti spet na uresničevanje pariških sporazumov.

Avstrija je dosegla moskovske koncesije za ceno obljube, da bo ostala izven vojaških blokov. «Cena» sicer ni bila tako huda, kajti sodelovanje v blokovski politiki objektivno Avstriji ne more prinesti koristi. Toda ta pogoj kvari ameriške strateške načrte v Evropi. Predvsem nastane s tem vrzel v alpski fronti, ki je tem občutnejša, ker je za Avstrijo nevtralna Švica. Italija je torej povsem ločena od srednjeevropskega strateškega sistema in se z njim veže le s kratko in zelo zahodno ležečo mejo s Francijo. Zaenkrat je v Avstriji nekaj ameriške, angleške in francoske vojske in nekaj njihovih vojaških naprav. Z umikom okupacijskih čet bo tudi to zmanjkalo. Ameriški načrti pa predvidevajo sklenjeno fronto od Baltika do Jadrana.

Še važnejše pa je, da se utegne z moskovskim sporazumom zamajati tudi nemška fronta, še preden bo prav nastala. S koncesijami Avstriji je hotela ZSSR povedati svetu, zlasti Nemčiji, v prvi vrsti tole: če se pogajate neposredno z nami, je vsak sporazum mogoč; Avstrija je šla po tej poti in uresničila svoje največje želje. Vsak morebitni zahodni poskus zaviranja ali zavlačevanja dokončnega podpisa avstrijske državne pogodbe bi ta vtis samo še okrepil — s tem pa tudi okrepil sile v Nemčiji, ki težijo predvsem po rešitvi osnovnega nemškega vprašanja, združitve dežele, in ki v nasprotju z Adenauerjem sodijo, da lahko uresničevanje pariških sporazumov rešitev tega vprašanja samo zavleče ali celo onemogoči. Zato je bil tudi prvi uradni komentar v Bonnu ta, da je položaj Nemčije povsem drugačen kot položaj Avstrije.

Toda vsakdo, ki mu ne gre za koristi blokovske politike, temveč za pomiritev v svetu, bo moskovski sporazum o Avstriji pozdravil, ne le zato, ker daje neodvisnost državi, ki bi jo že davno morala uživati, temveč predvsem zato, ker utegne v veliki meri sprostiti sedanji zaprti mednarodni položaj in omogočiti mnogo obsežnejši ugoden razvoj. r. c.

ALI JE PUSTOLOVSKIM ROMANOM MESTO V RESNI LITERATURI?

B. Traven

Zaklad Sierre Madre

Roman se razlikuje od navadnih pustolovskih romanov po naprednem obravnavanju problemov življenja

S pustolovskimi romani je podobno kot s kriminalnimi. Dolga in obširna je polemika o razlogih za in proti njim. Resni, starejši ljudje jih odklanjajo kot ničvredno blago. Mladina pa hlastno sega po njih. Res, da med temi deli prevladujejo taka, ki so brez prave umetniške vrednosti. So pa seveda tudi številne izjeme, ki nasprotno govore v prid tej vrsti literature. Ena med temi izjemami je tudi roman *Zaklad Sierre Madre*, ki ga je napisal znani ameriški pisatelj *Traven*. Ta roman smo zdaj v izdaji Mladinske knjige dobili tudi v slovenskem prevodu Severina Šalija.

Gotovo smo rekli preveč, ko smo dejali, da je Traven znani ameriški pisatelj. Res, da živi v Mehiki in da piše romane iz življenja te svojevrstne in tako razgibane ter raznolike dežele. Toda po svojem poreklu je Evropejec, Nemec, ki tudi piše v nemščini. Sicer pa o njem ne vemo dosti več. «Traven», to je njegov psevdonim. Kakšno je njegovo pravo ime, kdo pravzaprav je ta človek, ki že dosetletja živi v Mehiki, in zakaj se zavija v skrivnostnost, tega doslej ni uspelo razvozlati. Svet ga pozna izključno po njegovem pisateljskem imenu in seveda po njegovih literarnih delih. Po teh pa je zaradi njih kvalitete zaslovel po vsem svetu. Slovenski bralci so ga spoznali dokaj pozno, najmanj dve desetletji za ostalimi narodi. Travnovim knjigam v slovenščini Most v džungli, Bela roža, Obiralci bombaža in Mrtvaške lobanje, se zdaj pridružuje še novo delo «Zaklad Sierre Madre».

Zaklad Sierre Madre je roman o zlatosledcih, o možeh, ki iščejo sreče v divjinah mehiškega gorovja. Trije Američani so to, med katerimi je Dobbs glavni junak. Zaman išče poštenega dela na petrolejskih poljih. Zato se z dvema tovarišema, s katerima se po naključju sreča v prenočišču, odpravi iskat zlato v gore. Res jim to uspe in v desetih mesecih si s težkim delom le pridobe precej zlata. Srečno se zoperstavijo tudi vsem nevarnostim. Toda na povratku domov premaga Dobbsa pohlep. «Med zlatokopi vedno preži umor,» pravi najstarejši in najbolj izkušeni zlatosledec iz te trojice. In res: ko se ta na povratku domov ustavi na kratek čas pri Indijancih, nastane med ostalima dvema spor. Dobbs hoče ubiti tovariša, toda ta po naključju ostane živ. Njega samega pa ubije roparska tolpa, ki v nevednosti raztrese vse pridobljeno zlato. In tako se po enem letu preživela člana odprave spet znajdeta brez vsega tam, kjer sta začela svojo pot. Dobbs, ki ga je premagalo zlato, pa je ostal v divjih gorah.

Res, da je Zaklad Sierre Madre pustolovski roman. Toda od drugih številnih pripovedi o zlatosledcih ga loči vendarle nekaj bistvenega. Napeta zgodba in svojevrstni doživljaji treh ljudi v mehiškem gorovju, to je le nekak okvir. Okvir, v katerem je pisatelj odkril bralcem tudi nekaj problematike iz sveta, katerega opisuje. Predvsem je to družabni, socialni problem sodobne Mehike, v kateri vlada na eni strani veliko bogastvo. Na drugi strani pa životari na tisoče brezposelnih, ki si z beračenjem in raznimi priložnostnimi deli iščejo skromnega zaslužka, ali pa skušajo obogateti z najdbo skritih bogastev po mehiških divjinah. In še en problem je tu, problem v marsičem, neurejene in pravno negotove države, kjer v divjinah še vedno vlada nepisan zakon močnejšega.

Drugo vprašanje, ki ga pisatelj v romanu obravnava, je etično vprašanje. Vprašanje, kako vpliva divjina in predvsem zlato na človeka in spremeni njegov značaj. Stari zlatosledec pravi v romanu takole: «Zlato človeka čisto spremeni. Najprej misliš, da bi si ga nakopal le za stotisoč dolarjev. Če ga morda res pridobiš toliko, hočeš milijon, pa ne samo milijon. Zdaj imamo, razklada tovarišem, — vsak nekaj zlata, in vidva sta nemara čisto poštena fanta, tam v svetu. Ampak tu, v samoti Sierre Madre, kjer vladajo zakoni prerije, hm: pobila bi se in vzela moj del, če bi mogla ostati brez mene. In ko bi ostala sama, bi prežala drug na drugega. Jaz bi storil isto, če ne bi bil star. Kajti tukaj med zlatokopi vedno preži umor.»

V prvem delu romana prevladuje prikaz socialne problematike sodobne Mehike. V drugem delu pa so predvsem etični problemi tisti, ki pisatelja zanimajo. Toda vse to je postavljeno v okvir napete zgodbe, ki jo pisatelj dopolnjuje še z raznimi pripovedmi o starih iskalcih zlata, o razbojniških napadih, o življenju Indijancev. Zato je roman «Zaklad Sierre Madre» uspela združitev mojsterskega in zanimivega pripovedovanja z naprednim in psihološko poglobljenim obravnavanjem problemov sodobne Mehike in njenih ljudi.

Travnovo pisanje je izredno zanimivo in napeto, z živahnimi dialogi, mojstrsko grajeno, s stopnjevano napetostjo, ki raste iz notranjih nasprotij ljudi, tako da knjiga bralca res pritegne. Zlasti mladini, kateri je v prvi vrsti izdaja tudi namenjena, — čeprav je to prav tako roman za odrasle, — bo gnjiga dragoceno branje. Prav zato, ker se od navadnih pustolovskih romanov odlikuje po naprednem obravnavanju problemov življenja. In prav zato ni neosnovana primerjava, ko nekateri primerjajo Travna z Jackom Londonom. To pa samo po sebi že veliko pomeni.

JOSIP STRITAR

Zbrano delo V.

Nov zvezek zbirke zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev pomeni vedno razveseljivo dejstvo. Čeprav je vsaka nova knjiga te zbirke sicer le majhen delček v velikem, v zgodovini slovenskega založništva edinstvenem delu, pa pomeni vendar veliko. Dokaz je, da slovenski literarni zgodovinarji ne mirujejo, da si uredniki posameznih pisateljev te zbirke resno prizadevajo izpolniti svoje obveze in prispevati k temu, da bomo Slovenci prvikrat dobili kritične izdaje zbranega dela vseh pomembnejših domačih pesnikov in pisateljev. In dokaz je, da se tudi Državna založba Slovenije, v zavesti velikega poslanstva, prizadeva čimprej izdati kar največje število knjig te edinstvene zbirke.

Zdaj je izšla peta knjiga zbranega dela Josipa Stritarja. O Stritarju smo že pri četrtem zvezku zapisali, da ima mnogo njegovih spisov v prozi danes žal le kulturno zgodovinski in literarno zgodovinski pomen. Pa čeprav je Stritar v svojem času odigral pomembno vlogo v zgodovini slovenske književnosti in si je zanjo pridobil velikih zaslug, zlasti v tem, da je vanjo vnesel tokove in duha sodobnih književnosti drugih, velikih evropskih narodov.

Nekaj podobnega bi lahko ugotovili tudi za Stritarjeve dramatske spise, ki tvorijo vsebino petega zvezka njegovega zbranega dela. Žal ni med njimi del, ki bi jih danes lahko postavili na oder. Ne samo, da so med njegovimi dramatskimi spisi taki, ki jih samo zaradi oblike dialoga lahko še sploh imenujemo dramatske, so pa dejansko povsem nekaj drugega. Toda tudi drugi njegovi dramatski spisi, taki, ki jih lahko štejemo za prava dramatska dela, so danes večinoma taki, da jih ne bi mogli uprizoriti na odru. In to kljub temu, da imajo drugi narodi iz istega časa velike dramatike, katerih dela tvorijo repertoar sodobnih gledališč.

V Stritarjevi pesniški naravi ni bilo osnovnih pogojev, — tako ugotavlja urednik zbirke France Koblar, — ki bi bili potrebni za ustvaritev resnične drame. Stritar je bil vse preveč mehke, razpoloženjske narave in predvsem razmišljujoč umetnik, da bi lahko napisal dramo z vsemi njenimi nujnimi zakonitostmi. In žalostno je, — pravi urednik v svojih besedah o značaju Stritarjeve dramatike, — da on, ki je tako očitno posegel v vprašanje o slovenski dramatiki in ji dajal nasvete ter navodila, sam ni mogel pomagati na noge izvirni slovenski igri. Očitno je, da je Stritar gojil dramo v prvi vrsti kot literarno obliko. Zato najdemo v njegovih dramatskih spisih namesto dramatičnosti predvsem teorijo in moraliziranje. V Stritarjevi dramatiki je le malo tistega kar je osnovni namen drame: notranji pretres in očiščenje po tem pretresu. Tako urednik.

Knjiga petega dela Stritarjevega zbranega dela obsega menda vse Stritarjeve dramatske spise. Kratkim dramskim tekstom s skupnim naslovom Podobe iz življenja, slede «klasične podobe». Nato «živalske podobe», «zimske podobe» in na koncu najobširnejše Stritarjevo odrsko delo Logarjevi, ki tudi pred skoraj šestdesetimi leti, ko je bilo uprizorjeno v ljubljanskem gledališču, prav zaradi pomanjkanja dramatične napetosti, ni doseglo posebnega uspeha.

Ta zvezek Stritarjevega zbranega dela je torej predvsem literarno in kulturnozgodovinskega pomena. Širokemu krogu bralcev ni namenjen, ker ti v njem ne bi našli dosti za njih vrednega branja. To pa seveda ne pomeni, da je bila knjiga nepotrebna. Nasprotno. Ugotovimo naj samo, da smo sedaj prvič dobili celotno Stritarjevo delo na področju dramatike zbrano v knjigi. In če pomislimo, da nismo doslej imeli zbranega niti celotnega dela naših domačih književnikov, potem velja, da sedanja izdaja vendarle zelo veliko pomeni. Posebno še, če je opremljena s tako obsežnim in kritičnim dodatnim esejem izpod urednikovega peresa, sestavkom, v katerem France Koblar izčrpno analizira značaj Stritarjeve dramatike in razčlenjuje posamezna dela.

Oprema te knjige je okusna in enaka drugim zvezkom te zbirke.

Sl. Ru.

CHRISTIAN ANDERSEN

Ta mesec je poteklo 150 let od rojstva danskega pesnika in pisatelja Hansa Christiana Andersena. Že za časa njegovega življenja je Oersted napisal, da je Andersen postal zavoljo svojih romanov slaven, a zavoljo svojih pravljic nesmrten

Pariško gledališče «Theatre National Populaire» je na svojem gostovanju po Jugoslaviji doživelo velikanski uspeh ne samo s svojimi predstavami v gledališčih temveč z navdušenim sprejemom med občinstvom tudi izven gledaliških hiš. Na sliki vidimo gledališkega in filmskega igralca, člana TNP, Gerarda Philippa med beograjsko mladino

Zastarelost programov pevskih zborov

Večkrat govorimo o zastalosti naših pevskih zborov glede na izbiranje pesmi, ki jih pojejo. To pa ne velja samo za pevske zbore pri nas, temveč v zelo mnogih primerih tudi pri zborih v Sloveniji — kar pa nam nikakor ne sme biti v tolažbo. Pred dnevi je bilo v Ljubljani in Mariboru posvetovanje pevovodij pevskih zborov delavskih prosvetnih društev «Svoboda». Na obeh zborovanjih je predaval prof. Radovan Gobec, ki je v svojem obširnem predavanju o problemih zborovske glasbe in pevovodskega dela ter o programski politiki pevskih zborov prišel do zelo zanimivih in poučnih ugotovitev. Predavatelj je seveda tudi za razne negativne pojave poiskal vzroke in pokazal, kako jih bo treba odpraviti.

Ustavili bi se nekoliko ob njegovih ugotovitvah glede na programsko politiko zborov. Prof. Gobec ugotavlja sledeče:

Pregled izvajanih skladb pevskih zborov «Svobod» v lanskem letu kaže, da je težavnostna stopnja izvajanih skladb na splošno zelo nizka, da izvajajo zbori večinoma zelo staro, neproblematično literaturo in da je v njihovih programih sramotno malo skladb naših kvalitetnih zborovskih skladateljev. Statistika kaže, da prevladujejo v ogromni večini narodne pesmi najlažje težavnostne stopnje, nato partizanske, delovne in delavske pesmi, ki so praktičnega pomena in ki obenem ne predstavljajo nobenega študijskega problema, *takoj za temi pa večtisočkrat izvajane pesmi čitalniške dobe in dobe «Novih akordov»*, ki so že vsem tako znane, da spet ne predstavljajo za pevce, niti za zborovodjo nobenih posebnih študijskih zahtev. Od 54 zborov, ki so poslali poročila, goje na primer Ravnika trije, Lajovica dva, Savina eden, Arniča eden, Gojmira Kreka trije, Foersterja osem in Pavčiča štirje zbori, kar je naravnost porazno in kar govori o tem, da *nad polovica zborov sploh ne pride nad harmonizacije tipa Pregelj in Kramolc.*

Le v zelo redkih izjemah izbirajo zborovodje pesmi sodobnejših kompozicijskih slogov. *Od vseh 845 pesmi, ki so bile izvajane lani v omenjenih 54 pevskih zborih, je bilo le 58 takih, ki so nastale po vojni.* To nam daje sliko, ugotavlja profesor Gobec, da *naši zbori v 50 letih niso skoraj nič napredovali niti glede tehnične sposobnosti niti glede* okusa. Da pevski zbori s tako zastarelim programom svojih pesmi nimajo neke napredne idejnosti in zato tudi ne nekega idejnega elana, je jasno samo po sebi, zaradi česar tudi ni nič čudnega, če so za današnjo mladino nezanimivi in se povečini zaman trudijo, da bi jo pritegnili v svoje vrste.

Zveza «Svobod» pa pripravlja skupno z Društvom slovenskih skladateljev posebne večmesečne tečaje, v katerih bodo zborovodje lahko poglobili svoje znanje, v načrtu pa je tudi tiskanje nove pesmarice, nadalje pregleda slovenskih zborovskih skladb ter zbirke pesmi napredne in borbene vsebine drugih narodov. V bližnji prihodnosti bo uglasbenih tudi nekaj desetin novih pesmi napredne vsebine, ki jih bo Zveza «Svoboda» izdala v posebni pesmarici. Pripravlja pa se tudi izbor zborovskih sklad. ki so bile poslane na natečaj Zveze «Svoboda».

Na «Maggio fiorentino», ki bo v drugi polovici maja, bo sodelovala tudi opera iz Frankfurta. Uprizorila bo opero Richarda Straussa «Kavalir z rožo», ki bo na novo naštudirana in inscenirana. Glasbeno vodstvo bo imel Georg Solti.

V Jugoslaviji je izšlo v preteklem letu 156 izvirnih knjig

Po podatkih, ki jih je te dni zbrala Zveza književnikov Jugoslavije, so njeni člani v letu 1954 izdali vsega skupaj 156 knjig, od tega 25 pesniških zbirk, 37 novelističnih zbirk, 18 romanov, 7 knjig potopisov in reportaž, 17 knjig esejev, kritik in romansiranih biografij, 26 mladinskih knjig, devetnajst dram, 3 filmske scenarije in 4 izvirna dela v jezikih narodnostnih manjšin.

Istočasno je v Jugoslaviji izhajalo 27 literarnih revij, od tega v Srbiji 10, v Hrvatski 7, v Sloveniji 3, v Makedoniji 4, v Bosni in Hercegovini 1 in v Crni gori 2. Od desetih revij, ki izhajajo v Srbiji, so po ena madžarska, romunska in šiptarska.

Za svoja literarna dela v lanskem letu je bilo nagrajenih 19 književnikov.

JUGOSLOVANSKI FILMI gredo na Kitajsko in Japonsko

Jugoslovansko podjetje za uvoz filmov »Jugoslavija-film« namerava poslati več domačih umetniških filmov v Ljudsko republiko Kitajsko in na Japonsko. To bi bil prvi stik s filmskimi proizvajalci in filmskimi delavci teh dežel. V načrtu je tudi pogajanje s predstavniki kinematografij v Ljudski republiki Kitajski in na Japonskem o izmenjavi filmov.

Za mladinski literarni natečaj

VIJOLICA

Prekrasno pomladansko sonce je vstalo izza Razklanega hriba in zasijalo nad Svetim Ivanom. Pokrajina, ki je bila prej odeta v sivo meglo, je sedaj pokazala vso lepoto pomladanskega jutra. Mandeljni in breskve, ki so bili do včeraj še pusti in prazni, so se danes odeli v bel ali roza plašč cvetja in tako razbohoteni se šopirijo po livadah, ki so kakor posute z biseri jutranje rose. A da je slika še očarljivejša, poskrbijo ptički; to so naši mali vrabčki, ki lahno poskakujejo po cvetočem drevju in veselo čivkajo. Sedaj se polagoma vse razživi in s časom gre vsakdo po svojem opravilu. Ze vidiš može in fante, ki gredo, veselo požvižgujoč, na delo. Nato opaziš skupine šolarčkov, ki se z glasnim govorjenjem odpravijo v šolo. Najljubša pot jim je gmajna; deklicam, ker si med potjo naberejo kakšno cvetico, dečkom, ker lahko stikajo za ptiči. In včasih pridejo celo prepozno v šolo, ker se preveč zamudijo pri takih stvareh.

Ce pogledaš na glavno cesto, pe zagledaš žene, ki gredo že navsezgodaj po kruh. Vsaka ima veder nasmeh na obrazu.

Tak je jutranji pogled na ljudi ob lepem vremenu, vreme pač veliko vpliva na človeka. Koliko boljše volje si,

Našim mladim prijateljem, ki sodelujejo v nagradnem natečaju, bomo razdelili nagrade (za vsake štiri zaporedne prispevke) tako, da bo izid objavljen v naši jubilejni številki za desetletnico, ki izide 29. maja tega leta.

če vidiš nad seboj lepo plavo nebo, pred seboj mirno, sinje morje, a za seboj prijazne tržaške hribčke!

Z okna opazujem te vsakdanje dogodke; a meni se zdijo vedno novi, vedno drugi. Ceprav gledam vsak dan to lepo pokrajino, čeprav je vsaka pomlad enaka prejšnji pomladi, poletje preteklemu poletju, odkrijem vsak dan nekaj novega. Vsakokrat, ko pogledam naravo, opazim nekaj, česar nisem videla včeraj.

Toda nekaj je, kar ostane vedno enako; to je majhen lonček s prstjo, ki stoji tu na oknu pred mano. Nobena cvetka ne raste v lončku, in vendar mi je tako drag! Vsakokrat, ko ga pogledam, se obudijo v meni lepi spomini; vsakokrat se spomnim tistih lepih, minulih časov...

Z Vijolico sva bili prijateljici še od takrat, ko sva začeli hoditi v šolo. Bila je dve leti starejša od mene, toda to ni vplivalo na najino prijateljstvo. Ljubili sva se kakor dve sestri. Vedno sva bili skupaj, kajti nisva mogli prestati pet minut druga brez druge. Leta so potekala in doraščali sva v brezskrbnem mladostnem veselju.

A ko je bila Vijolica stara petnajst let, se je nekoč prehladila, nato pa zbolela za pljučnico. Ni bilo več upanja za mlado deklico; njeno šibko telesce ni preneslo hude bolezni. Zadnjega dne, ki sva ga preživeli skupaj, ne bom nikoli pozabila...

«Mama,» je s šibkim glasom dejala Vijolica, «prosim te, ali bi mi napravila nekoliko čokoladne kreme?»

«Toda, Vijolica, danes ne; prešibka si še in ne bi ti dobro delo. Počakaj še nekaj dni, da ozdraviš, potem pa ti bom napravila kreme v izobilju», je skušala ugovarjati njena mati; čeprav je vedela, da za hčerko ni več pomoči, jo je hotela prepričati, da bo kmalu ozdravela. A Vijolica je vztrajala pri svojem in ni odnehala, dokler ji ni mama ugodila in šla v kuhinjo pripravljat kremo.

«Veš,» mi je nato zaupala deklica, «to je moja zadnja želja; saj veš, kako mi je čokoladna krema vedno ugajala in sedaj, ko bom kmalu umrla, sem si jo zaželela... Ne, nikar ne ugovarjaj, draga, čutim, da bom kmalu umrla. Ali veš, da se mi je nocoj sanjalo, da ležim na mrtvaškem odru? In moje sanje se vedno uresničijo, ali ali ne. Toda nočem tega povedati mami, preveč bi jo razžalostila; to zaupam le tebi, ki si moja najljubša prijateljica. Prosim te, verjemi mi, zakaj me tako nezaupno gledaš?» je otožno dejalo dekle. Vse te besede je izgovorila tako mirno, kot bi govorila o vsakdanjih stvareh; a mene so te besede navdajale z grozo in skoro bala sem se stati tam. A počasi sem se premagala in skušala potolažiti prijateljico.

«Ne, ne! Vijolica, ti ne boš umrla! Ozdravela boš, to je gotovo, tudi zdravnik je rekel. Zakaj se vdajaš tako črnim mislim? Zapoj raje veselo pesmico, Vijolica!» Tako sem jo tolažila, a nisem verjela lastnim besedam.

Cez nekaj časa je Vijolica spregovorila: «Cuj, mama je ugodila moji zadnji želji; sedaj prosim, da mi še ti. Poslušaj me, nate se bom oprla s postelje in ti me boš peljala do okna; oh, tako rada bi se še enkrat razgledala po vseh krajih, koder sva se lovili!» Skušala sem ugovarjati, a ni šlo. Počasi in previdno sem prijela Vijolico okoli ramen in jo peljala do okna; bila je prešibka, da bi šla sama.

«Daj, odpri ga, da se naužijem svežega zraku in sonca!» je prosila Vijolica. Kdo ne bi ustregel njeni zadnji prošnji? Odprla sem okno in svež pomladanski zrak je udaril Vijolici v lica. Zdelo se je, da ji ta res dobro de, kajti kri ji je poživila lica in postala je lepa kakor nekoč, še lepša. A to je trajalo le za trenutek; nenadoma mi je omahnila v naročje in padla v nezavest. Hitro sem poklicala njeno mamo, ki je takoj položila hčerko v posteljo in zaprla okno.

Cez nekaj časa se je deklica zavedla. Brž se je znašla in z zadnjimi močmi spregovorila: «Zbogom, mama... zbogom Marija. — Pozdravite vse ostale v mojem imenu! Pa ne žalujte za mano, saj se bomo kmalu videli v nebesih... Pa še nekaj zate, Marija... poglej tam tisti moj lonček, v katerem cvete vijolica... Tega ti podarim, da ne boš pozabila name...» To so bile njene zadnje besede; zgubila je zavest in čez nekaj minut je umrla...

Njena smrt nas je vse globoko pretresla. Jaz nisem do takrat še vedela kaj pomeni smrt. A takrat sem to kruto spoznala. Ni bilo več Vijolice, da bi se z njo poigrala, posmejala in pozabavala; ostal je le še lep spomin...

Vzela sem lonček z vijolico in ga skrbno negovala. A ne vem zakaj, v kratkem času je cvetka usahnila in umrla. Kakor njena gospodarica... Ceprav je ostal lonček prazen, ga bom vedno hranila, ker edino tak me spominja na Vijolico, na tisto lepo in dobro dekle, ki je umrlo še preden je prav odprlo oči v svet. Taka je pač usoda: usoda mnogih...

Medtem ko sem tako premišljevala, je sonce že prišlo visoko na nebo. Nič več ni na cesti prvih delavcev in šolarjev. Sedaj se je začel tisti zopni cestni živ-žav in življenje poteka nemoteno dalje...

MARIJA COK

Med poukom risanja v 4. raz redu slovenskega državnega učiteljišča pri Sv. Ivanu

«Babuji, babuji - lačen sem, lačen!»

Težko je življenje indijske mladine, čeprav so prvi ugodni rezultati domače uprave že vidni

Nikdar ga ne bom pozabil. Bil je star kakih štirinajst let, umazane cunje nedoločene barve so visele z njega, svojo izsušeno roko pa je molel prav v oddelek prvega razreda na vlaku Delhi—Bombay. «Babuji, babuji, lačen sem, lačen!» Iz obraza, umazanega, toda čudovito pravilnih potez, sta mu zrli z belimi mrenami prerasli punčici. Zazeblo me je v srce. Stopil je k našemu oddelku tik preden je vlak odpeljal. Komaj sem mu položil v roko kovanec — zdi se mi, da večji, kot je v tistih krajih v navadi, toda ni mi žal — je vlak potegnil in zahvaljujoč se je deček tekel poleg premikajočega vlaka, dokler se ni spotaknil ob klop in se komaj ujel, da ni padel.

V Delhiju, starem ali novem tujec težko ostane sam, če si hoče ogledovati mesto peš. V trenutku je okrog njega dvajset beračkov, ki moledujejo in prosijo in so pripravljeni hoditi z njim tudi dve uri, vse dokler se ne vda in jim razdeli nekaj drobiža. Po nekaj tednih je človek primoran, da se zanje ne zmeni ampak gre mirno svojo pot.

Položaj vseh teh mladih brezdomcev ni nič slabši od položaja stotisočev, da, milijonov ljudi, ki tavajo po Indiji brez doma in stotisočev, ki v velikih mestih vsako noč spijo na cestah, se preživljajo s priložnostnimi zaslužki ali beračenjem — ali pa počasi umirajo od lakote in bede.

Življenje indijske mladine je, tako kot povsod, odvisno od gospodarskega položaja njihove domovine. Suhe statistike povedo, da je v Indiji umrljivost otrok najvišja na svetu, da ima v Rangunu 76 odst vseh ljudi v starosti petnajstih let tuberkulozo. Kako naj skrbi za svoje otroke oče, ki ima za svojo šestčlansko družino vsak mesec na razpolago 60 rupij, kar je manj, kot znaša dnevnica vsakega Evropejca, ki hodi po tistih krajih?!

Njihov sedanji položaj je v celoti posledica stoletij vojn in tujega izkoriščanja, ki so povzročila zaostalost, verske in kastne predsodke, to je stanje, ki ga je kot strašno breme prevzela kongresna stranka, ko je leta 1947 prevzela vlado mlade Indije. Sedem let je mnogo prekratka doba, da bi se moglo popraviti vse, kar je bilo skozi stoletja zanemarjeno, ali pa namenoma povzročeno. In vendar so prvi rezultati že močno vidni, tako glede na splošni položaj dežele, kakor tudi posebej na položaj indijske mladine. Zdi se mi, da pišem o stanju mladine, če omenim, da «epidemije lakote ni več, da ima večidel prebivalcev vsak dan pred seboj vsaj toliko hrane, kolikor je potrebuje za svoj obstanek. To pomaga starejšim ljudem, ki stradajo že od rojstva, toda še toliko bolj njihovim otrokom, ki imajo sedaj več upanja, da bodo preživeli starost 21 let, ki je do sedaj označevala povprečno najvišjo starost prebivalcev Indije. Indijska vlada se je lotila tega vprašanja premišljeno, s pogledom uprtim v bodočnost. Velika dela teh sedmih let bodo obrodila prave sadove šele čez nekaj let, takrat, ko bodo stekle po namakalnih prekopih vode najrazličnejših rek, ko bodo počasi začele zeleneti ogromne pokrajine, ki so sedaj pokrite z debelo plastjo prahu in kjer njihovi prebivalci komaj živijo.

Ko človek to zve, laže razume stoični odnos premožnejših Indijcev, pa tudi javnih delavcev in kongresnih funkcionarjev, do te revščine okrog njih — čeprav seveda njih same, še bolj pa tujca, ki tega ni vajen, pogled na to boli in vznemirja.

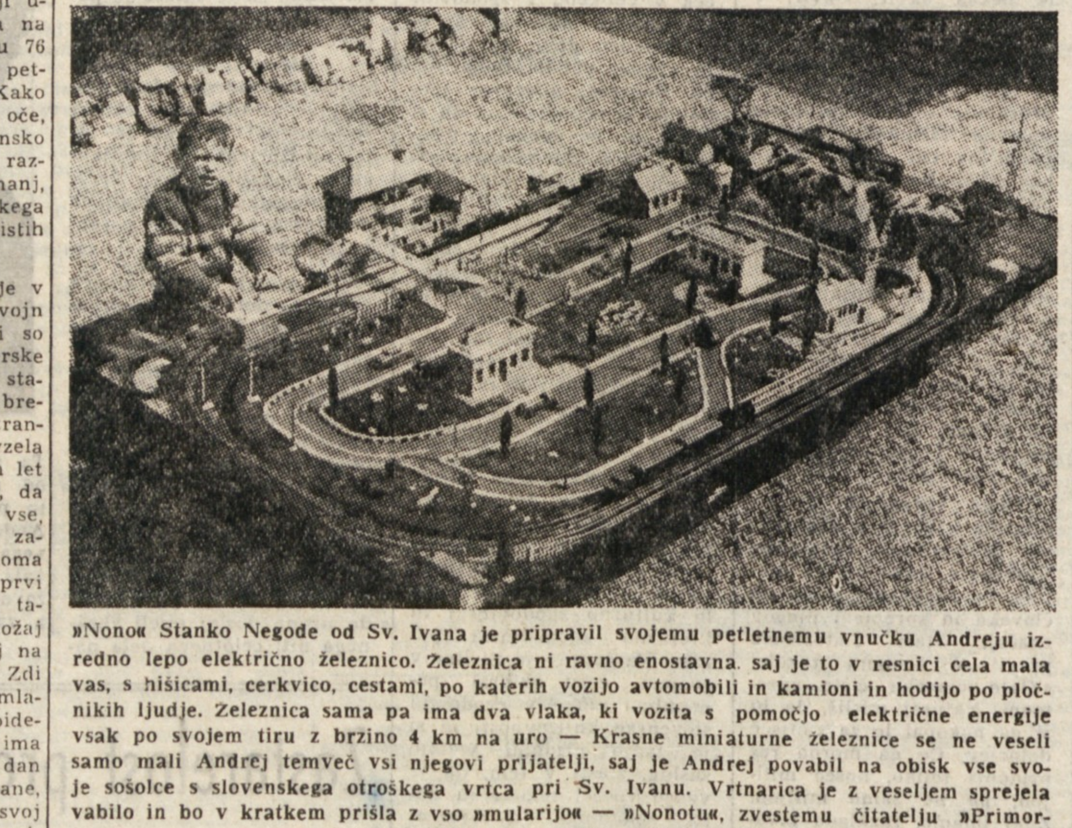
Toda ni res, da bi bila mladina prepuščena sama sebi, da še prav nič ni storjenega. Množična mladinska organizacija — čeprav ni množična v pravem pomenu besede — je skavtska organizacija. Umite, ali vsaj takšni so bili videti, skavte smo srečevali povsod. Večina držav je uvedla splošno šolsko obveznost, tako, da so vsaj osnovnošolski otroci pod nadzorstvom, svojega učitelja, o pravem mladinskem življenju pa lahko govorimo, dejansko samo v zvezi s študenti...

Poln občudovanja hodim skozi delavnice novega koledža za mehaniko v Chandigarhu. Corbusier, francoski arhitekt, ki je delal načrte zanj, je pač poznal svoj posel. Delavnice — bolje bi bilo reči razredi, so polni najsodobnejših aparatov, ki pa so v tem času dneva mrtvi, ker so študenti pravkar prosti. Prijazni ravnatelj me odpelje v sosednje poslopje, kjer imajo internat. Poslopje je preprosto, lepo in svetlo. V njem so jedilnica, salon, soba za igre, knjižnica, soba za učenje, poleg tega pa vrsto prikupnih sobic, ki ima vsaka po dve postelji, skratka, prav vse je tu, kar je študentu potrebno za njegovo delo. Letos bo koledž dal že prve strojne tehnike, ki jih Indija tako zelo potrebuje za svojo rastočo industrijo. Večina študentov ima državne štipendije in pripomniti je treba, da se res zavedajo svojih dolžnosti; niti en študent prvega letnika, ki je dobival štipendijo ni med študijem zaostal, ampak so med prvimi v šoli . . .

Takšnih koledžev je v Indiji še veliko, v vseh glavnih mestih posameznih držav so, da o večjih univerzah ne govorimo. Povsod daje vlada študentom izdatne podpore, najboljše pa pošilja tudi na študij v tujino. Stipendije niso velike, tolikšne, da se da živeti, zahteve pa so visoke.

Toda tudi tu je videti, da misli vlada predvsem na vso deželo, kar pa je tudi prav. Ne bi pa bilo prav, če ne bi omenili gigantskega dela, ki ga je vlada opravila za veliko število mladin ljudi. Gre za več kot 1 milijon mladih, ki so v neredih ob delitvi države leta 1947 izgubili starše, ali pa so kako drugače ostali nepreskrbljeni. Za te otroke skrbi v celoti osrednja indijska vlada. Obiskali smo kolonijo za osirotele otroke v bližini Delhija. Sprejela nas je množica fantov in deklet v prikupnih modrih oblekah, z belimi kongresnimi kapicami na glavi. Vsi so bili videti zdravi in dobre volje in navdušeno so nam kazali rezultate svojega šolskega dela — čudovita ročna dela, zvezke in risbe — ter svoje domove in šolske prostore. Ko sem opazoval njihovo mladostno navdušenje, sem nehote pomislil na njihove manj srečne vrstnike v mestu. Kljub temu, da so to sirote, otroci ki morajo živeti brez staršev, brez svojega doma in družine, se mi je zazdelo, da v njihovih zdravih in zadovoljnih obrazih — strahote leta 1947 so v njihovih spominih obledele — vidim košček bodočnosti indijske mladine, pa tudi vse dežele.

A. FURLAN

»Nono« Stanko Negode od Sv. Ivana je pripravil svojemu petletnemu vnučku Andreju izredno lepo električno železnico. Železnica ni ravno enostavna, saj je to v resnici cela mala vas, s hišicami, cerkvico, cestami, po katerih vozijo avtomobili in kamioni in hodijo po pločnikih ljudje. Železnica sama pa ima dva vlaka, ki vozita s pomočjo električne energije vsak po svojem tiru z brzino 4 km na uro — Krasne miniaturne železnice se ne veseli samo mali Andrej temveč vsi njegovi prijatelji, saj je Andrej povabil na obisk vse svoje sošolce s slovenskega otroškega vrtca pri Sv. Ivanu. Vrtnarica je z veseljem sprejela vabilo in bo v kratkem prišla z vso »mularijo« — »Nonotu«, zvestemu čitatelju »Primorskega dnevnika«, čestita tudi redakcija

HANS CHRISTIAN ANDERSEN

Srečna družina

Največji zeleni list v naši deželi je vsekakor list repinca. Če ga podržiš predse, je kar dober predpasnik, če ga pa položiš na glavo, je v deževnem vremenu prav tako koristen kakor dežnik, ker je nenavadno velik. Repinec ne raste nikoli sam. Kjer raste eden, jih raste še več. To je prava krasota! In vsa ta krasota je polžja hrana. Veliki beli polži, iz katerih so v starih časih imenitni ljudje kuhali slastno jed in potem ko so jo pojedli, dejali: «Hm! Kako je to dobro!« — ker so pač mislili, da jim dobro tekne — ti veliki polži so živeli od listov repinca. In zato so repinec sejali.

Stala pa je nekje stara graščina, na kateri niso več jedli polžev. Ti so bili povsem izumrli, toda repinec ni izumrl. Ta je rasel in rasel po vseh stezah in vseh gredah; kamor koli si se obrnil, sam repinec. Bil je pravi repinčev gozd. Tu pa tam je stala kaka jablana ali češplja, sicer si ne bi bil mogel nikoli misliti, da je to vrt. Vsepovsod je bil sam repinec, v njem pa sta prebivala oba zadnja, prastara polža.

Koliko sta bila stara, sama nista vedela, prav dobro pa sta se spominjala, da jih je bilo nekoč mnogo več, da sta bila potomca družine iz tuje dežele in da je bil zanjo in za svojce posejan ves ta repinčev gozd. Nikoli nista prišla iz tega gozda, a vedela sta, da je še nekaj na svetu, čemur so dejali graščina. In tam v graščini so jih kuhali, da so povsem počrneli, potem pa položili na srebrn pladenj. Kaj se je pa še zatem zgodilo, tega nista vedela. A kaj je to pravzaprav bilo, da so te skuhali in položili na srebrn pladenj, tega si nista mogla misliti. Ampak lepo je moralo biti, zlasti pa zelo imenitno! Tega jima niso mogli razložiti ne hrošč ne krastača ne deževnik, ki sta jih o tem vprašala. Zakaj nihče teh ni bil kdaj kuhan ali položen na srebrn pladenj.

Samo to sta vedela, da so bili stari beli polži najimenitnejši na svetu. Gozd je bil tu zaradi njih in graščina tudi, da so mogli biti skuhani in položeni na srebrn pladenj.

Zivela sta zelo sama zase in srečno in ker nista imela otrok, sta vzela za svojega majhnega navadnega polža, ki sta ga vzgajala kot svojega otroka. Malček pa ni in ni hotel rasti, ker je bil pač samo navaden polž. Stara dva pa, posebno polževka, sta menila, da je vendar kar videti, kako je dan za dnem večji, in prosila očeta, naj, če tega ne verjame, kar potipa polžjo hišico. In oče jo je potipal in videl, da ima mati prav.

Nekega dne je močno deževalo.

«Cuj, kako bobna po repincu: bum-bum-bum, bum-bum bum!» je dejal polž.

«Tukaj tudi lezejo kaplje!» je dejala polževka. Saj kar teče po steblu! Boš videl da bo tu mokro. Kar srečna sem, da sva vsak v svoji hiši in da jo ima tudi malček. Za nas je res več storjeno kot za vsa drugo bitja. Cisto jasno je, da smo gospoda na svetu! Hiše imamo od svojega rojstva in repinčev gozd je posejan zaradi nas! Le rada bi vedela, kako daleč sega in kaj je za njim.»

«Ničesar ni tam,» je dejal polž, «boljšega od tega, kar imamo tukaj. Prav ničesar drugega si ne želim!»

«Da!» je dejala mati polževka. «Samo rada bi prišla v graščino, da bi me skuhali in položili na srebrn pladenj. To se je zgodilo z vsemi našimi predniki in lahko mi verjameš, da je to nekaj prav posebnega!»

«Graščina se je morda podrla,» ji je odgovoril oče polž. «Ali pa jo je prerasel repinčev gozd, tako da ljudje ne morejo ven. Pa saj se tudi prav nič ne mudi. Ampak ti zmerom tako strašno hitiš in mali tudi že začenja s tem. Ali ti ne pleza že tri dni po steblu? Ce pogledam gor k njemu, me kar glava zaboli.»

«Nikar ga ne oštevaj!» je dejala mati polževka. «Saj tako preudarno leze. Gotovo bova imela z njim veliko veselja. Saj mi starci tako in tako nimamo ničesar drugega, za kar bi živeli. Ali pa si že tudi kaj pomislil, kje dobiva zanj primerno ženo? Ali ne misliš, da so bolj globoko v repincu še polži najine vrste?»

«Crni polži bodo pač, mislim,» je dejal stari. «Crni polži brez hiše. Toda to je prostaško in vendar si nekaj domišljujejo. Vendar pa lahko naročiva mravljam. One tekajo sem in tja kakor bi imele opravke. Te bodo gotovo poznale kako ženo za našega malega!»

«Mislim, da poznam najlepšo,» se je oglasila neka mravlja. «Toda bojim se, da pojde bolj težko, ona je namreč kraljica!»

«Nič ne škodi!» sta dejala

(Nadaljevanje na 5. strani)

IMPEXPORT
TRST, UL. C. BATTISTI 23-I.
Tel. 44-208 - Telegr. IMPEXPORT-TRIESTE
UVAŽA: Vsakovrstni les, drva za kurjavo, gradbeni material
IZVAŽA: tekstil, kolonialno blago in raznovrstne stroje
SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA VSAKOVRSTNE KOMPENZACIJE

MOTOM 48 CCM
DELFINO 160 CCM
Cudoviti motorček, ki vas pelje povsod. Prodaja na obroke do 18 mesecev. Priliko ne in nadomestni deli za vse motorje, popravila
Zastopstvo „Gilera“
Moschion & Fr... Trst Ul. Valdirivo ... in Ul. XXX ottobre ... tel. 23-475
Postaja za usluge v Nabrežini: FRANC SIBELIA
ZNIŽANE CENE

AVTORIZIRAN MALI OBRTNIK IZDELUJE NAGROBNE SPOMENIKE IZ NAJBOLJŠIH KRAŠKIH IN TUJIH MARMORJEV, BRONASTE CRKE IN LUČKE, SLIKE NA PORCELANU, PRORACUNE BREZPLAČNO, POSTAVITEV IZVRŠENIH SPOMENIKOV Z GARANCIJO.
Stanko Zidarič
ŠEMPOLAJ ŠT. 4 (Nabrežina)
CENE ZMERNE
OLAJŠAVE PRI PLAČILU
Po najugodnejših cenah po najmodernejšem stilu

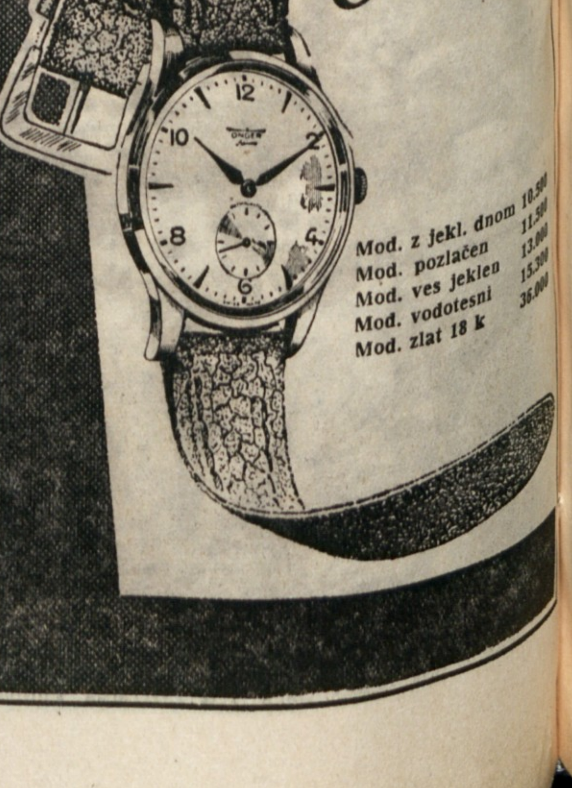
AVTOGARAŽA STAR
MEHANIČNA DELAVNICA
TRST (ROJAN) ULICA MO...
TELEFON ŠTEV. 35-...

POŽAR ARTEMIO
TOVORNI PREVOZI
TRST - Ul. Moreri ... Telefon št. ...
v vse kraje tudi v inozemstvo

KMETJE VRTNARJI
Za vsako vašo potrebo se obrnite na domačo tvrdko
FURLANI EDVARD
TRST, Ul. Milano 18
TELEF. 35-169
katera vam nudi po najnižjih cenah vsakovrstna semena lastnega pridelka, najboljših inozemskih krajev in semena ..., ter razne sadike, žveplo, modro galico, umetna in organska gnojila ter vsakovrstno orodje in stroje vsake velikosti

ONGER
Strauss
Mod. z jekl. dnom 10.500
Mod. pozlačen 11.500
Mod. ves jeklen 13.000
Mod. vodotesni 15.300
Mod. zlat 18 k 36.000

Josip Jurčič

KAKO SO TRIJE BRATJE HUDIČU SLUŽILI

1. Nekoč so bili trije bratje, ki so vsi vkup gospodarili. Oče jim je na smrtni postelji zabičal, da ne smejo zemlje deliti ali vsak zase delati. «Vsi trije delajte za enega in eden naj dela za tri», je rekel, «dobiček in izguba, vse morate imeti v isti meri».

2. Vsi trije sinovi pa so po očetovi smrti slabo gospodarili. Namesto dela so raje iskali sence, namesto vode so pili vino. Ni jim pa dolgo tako šlo. Kmalu so vse zapili in nazadnje so jim celo hišo prodali, ker niso imeli s čim plačevati dolgov in so jih pognali po svetu.

3. Tako so bratje po svetu pili in postopali in bili židane volje. Pa vsaka reč le nekaj časa trpi, tudi ljudje so se tren veselih bratov naveličali in jih niso hoteli več s pijačo zakladati. «Pojdite služit, saj ste mladi!» tako jim je veleval vsak.

4. Ni bilo drugače, morali so službe iskati. Pridejo zvečer v gozd. Srečajo zelenega moža z rdečo kapico na glavi. «Kam pa greste?» jih nagovori mož in se postavi prednje. «Službe iščemo», reko bratje. «Ali ne bi hoteli vi meni služiti?» — «Zakaj ne, če plačate kakor drugi ljudje».

5. Zeleni mož z rdečo kapico je rekel: «To pa to, plačam vam dobro, bolje od koga drugega. Moja služba bo kratka in lahka.» — «I, mi smo že pri volji, le povejte kaj bi radi,» reko bratje. «Nič drugega ne boste delali, samo nič drugega ne smete govoriti kot te besedice.

6. Prvi naj reče: kadar ga kdo nagovori: «Mi vsi trije,» drugi: «Za denarje», tretji: « To je vse prav». Bratje so dejali: «Bomo že». Zeleni mož, ki je bil sam hudič z mesom in telesom, jim da denarja, ne vem za trdno koliko, jim je dal; samo to se mi zdi, da so bratje veliko dobili, ker je hudič radodaren, kakor pravijo,

7. Sli so v prvo krčmo, da bi spet pili. Krčmar je bil hud mož. «Boste kaj večerjali?» jih vpraša. «Mi vsi trije», pravi prvi. «No, bom pa ukazal za tri napraviti». — «Za denarje», je rekel drugi. «I, seveda za denarje, zastonj se pri meni nič ne dobiva» odgovori krčmar. «To je vse prav,» je dejal tretji.

(Nadaljevanje sledi)

Naši kraji in ljudje

ŠEMPOLAJ

Pipo so zaprli

Vodovodna uprava je pred kratkim zaprla pipo v vasi, češ, da se potroši prevelika količina vode. Ker je voda v starem občinskem vodnjaku nezdravna, morajo vaščani (24 družin) po vodo k pipi ob cesti in tako porabiti za škaf vode razmeroma veliko časa. Zapora vode ni utemeljena, je čeprav bi držala trditev o preveliki potrošnji vode. Razumljivo, da so vaščani nad takim ravnanjem uprave razburjeni in zahtevajo, da se jim spet odpre voda.

TREBČE

Prezgodnja smrt spoštovanega domačina

Kruta smrtna kosa je 12. t. m. odtrgala od njegove družine Angela Kralja iz Trebč št. 35. Njegova smrt je močno presunila vse, ki so ga poznali in cenili, saj je bil v najlepših letih, poln elana in lepih načrtov. Pred kratkim si je namenil razširiti hišo, pripravil je že pesek, dobil zidarje in pripravil jamo za apno. Sredi lepih načrtov in dela pa je nenadoma zbolel. Mislili so, da ne bo hudega, nato so ga odpeljali v tržaško glavno bolnico, a vsa zdravniška pomoč je bila zaman. Umrl je prav na dan, ko bi praznoval svojo 45-letnico.

Pokojnik je bil sposoben in marljiv delavec ter skrben gospodar. Domačini in vsi, ki so ga poznali, so ga imeli radi zaradi njegovih lastnosti in lepega značaja. Pogreba, ki je bil v četrtek popoldne, se je udeležilo poleg sorodnikov in svojcev tudi veliko število njegovih znancev, delovnih tovarišev in prijateljev iz domače vasi, iz sosednih krajev in iz Trsta. Takega pogreba že dolgo ne pomnijo v Trebčah. Poleg številnih šopkov cvetja so nosili na žalnem sprevodu kar 14 večjih vencev. Pred hišo žalosti, v cerkvi in na pokopališču je pel vaški pevski zbor. Pogreba se je udeležila tudi skupina sošolk in profesorjev pokojnikove hčerke Orlande, ki obiskuje učiteljišče v Trstu in bo letos maturirala.

Dragega pokojnika bomo ohranili v najlepšem spominu. Naj mu bo lahka domača gruda, hudo prizadetima vdovi in hčerki izrekamo naše najglobje sožalje.

VELIKI REPEN

Mladina in kmečko delo

V teh ugodnih dneh smo opravili že dosti pomladnih opravil. K sreči imamo precej vprežne živine (volov). Brez živine ni letine, ker negnojena zemlja ne rodi, ker nima hranil, ki so rastlini potrebne. Ta ji preskrbi dober hlevski gnoj in zato skrbimo, da si tega pripravimo čim več.

Če gre naše poljsko delo bolj naglo izpod rok, ima pri tem zaslugo tudi naša mladina, ki po vrnitvi z dela ne vtika rok v žep, ampak priskoči na pomoč tistim, ki so je potrebni. Zato smo ji vsi hvaležni. Sicer pa je to tudi v njeno korist, ker kmečko delo ni le častno in zdravo, ampak nas tudi marsičesa nauči, kar nam more kasneje zelo koristiti.

Doslej je vsa mladina zaposlena. Pa tudi če bi trenutno ne bila, bi se je ne lotila misel na izselitev, ker je preveč spojena s svojo zemljo in domom in pravi, da bi ji v primeru sile bolj teknil nezabeljen domač krompir kot pa ne vemo kakšne dobrote v tujini. Zato se bo tukaj borila za boljše dneve. To je znamenje njenega zdravja, telesnega in moralnega. Kraševci smo trdni, žilavi in odporni — in takšni imamo tudi pri nas možnosti za dostojno življenje, pa čeprav bi to zahtevalo večjo skromnost.

Naša mladina nam ne bo zamerila, če na tem mestu omenimo tudi eno njenih hib. V mislih imamo pevski zbor. Komaj je ta začel že dobro napredovati in je kazalo, da se bo razvil v dober zbor, že se je razšel. Ali ni to velika škoda?

Odkar je urejena cesta od naše meje proti Opčinam, imamo več izletnikov. Za praznike jih je bilo pri nas vse polno. Dobra postrežba jih bo nedvomno najbolj vabila. Ne smemo pozabiti, da je današnji človek mnogo bolj zahteven kot nekdanji. Naše vino (teran) je dobre kakovosti in zato odlična vaba, pršut prav tako. Žal pa smo s pršutom vedno na slabšem, ker redimo vedno manj prašičev. Če ni ta reja posebno donosna, je pa odličen — «šparovec». To nam more potrditi vsaka gospodinja, ki se je s tem ukvarjala.

REPENTABOR

„Jezero" mislijo obnoviti

Po nekem italijanskem časopisu smo zvedeli za naše «jezero». V tem primeru gre za Pirči dol, kakor pravimo dolini ob cesti (desno) kakega pol km od železniške postaje na Opčinah proti nam. Parcela, last tržaške občine, se kot vreča vrinja v zemljišče naše občine. Svoječasno so rastli tukaj ogromni hrasti in vse ostalo kraško drevje. Na dnu doline je zastajala voda. Pravijo, da je bil tudi izvirek, ki pa je najbrž zaradi sprememb v zemeljski skorji usahnil. Nedvomno je čista voda imela krasno barvo po slikoviti neposredni okolici. Mestna občina je tukaj napravila drsališče. Sedaj pa je določenih nekaj milijonov za ureditev celotnega dola v izletniške namene. Govori se, da bodo skušali obnoviti «jezero», da bo vabilo meščane na «planinski» užitek.

Iz starega ustnega izročila izvemo o tem dolu naslednjo pripovedko: Neki tržaški bogatec je kupil ta dol s to-le prevaro: Izrazil je željo, da bi rad imel le toliko dola, kolikor ga more objeti z eno ovčjo kožo. Lastnik je ponudbo z ugodno odkupnino sprejel. Bogatec pa je iz kože izrezal zelo tenek trak in z njim zmeril obseg vsega dola.

Tržačani vedno bolj cenijo naš tabor kot prijetno izletniško točko, ki nudi ob ugodnem vremenu obsežen in bogat razgled. Za praznike smo imeli mnogo teh romarjev.

BAZOVICA

Veselo razpoloženje na velikonočni ponedeljek

Kakor vsako leto, so tudi letos pripeljali po prazniku iz Ricmanj v naso vas vrtiljak, strelišča in druge naprave za zabavo. Posebno ob nedeljah se tam zabava mladina iz naše vasi in sosednjih krajev. Ko je nastopilo lepo vreme pa imamo ob praznikih tudi večji dotok meščanov. Na velikonočni ponedeljek smo imeli izreden obisk izletnikov iz mesta in sosedov. Avtobusi iz Trsta so neprestano vozili, bilo je tudi veliko število vsakovrstnih motorjev in avtomobilov. Mnogi so se ustavili in napolnili domače gostilne, drugi pa so se razkropili po bližnjih travnikih. Več avtomobilov je parkiralo kar celo noč na prostem in so se vrnili v mesto šele naslednje jutro.

Iz sosednih vasi pa je prišla zlasti mladina, ker so bazovšk fantje v ponedeljek popoldne priredili ples. Igral je mali orkester iz Brega in je bilo dovolj zabave za stare in mlade. Tudi ljubitelji dobre kapljice so prišli na svoj račun, ker so v gostilnah točili pristno vino iz Brega.

KATINARA

Bo Acegat podaljšal progo do Ključa?

Te dni popravljajo cesto, ki pelje iz mesta po Sezgani mandriji na Katinaro. Upati je, da bodo zdaj cesto dokončno popravili, ker so prej samo »flikali« in prekopavali, da ni bila nikdar v redu.

Slišijo se govorice, da bodo popravili tudi pot, ki pelje od zadnje postaje avtobusa Trst-Katinara mimo pokopališča do Ključa in da bo podjetje Acegat podaljsalo progo do Ključa, za kar so že večkrat zaprosili zlasti Ricmanjci in Borštani. Ta pot je zares potrebna popravila in je skrajni čas, da se tržaška občina spomni nanjo, ker v sedanjem stanju ji ne dela časti. Baje pa se podaljšanju avtobusne proge do Ključa protivijo zasebna prevozniška podjetja, ki mastno služijo s svojimi avtobusi na progah Trst-Breg. Če to odgovarja resnici, bi radi zabeležili le eno pripombo: oblasti naj upoštevajo predvsem potrebe in koristi skupnosti!

Srečna družina

(Nadaljevanje s 4. strani)

stara dva. «Ali ima hišo?»

«Grad ima!» je odgovorila mravlja. «Najlepši mravljinčji grad s sedem sto hodniki.»

«Najlepša hvala!» je dejala mati polževka. «Najin sin ne pojde v mravljišče. Če ne veste nič boljšega, bova naročila komarjem. Ti letajo daleč naokrog v dežju in koncu, ti poznajo repinčev gozd znotraj in zunaj.

«Mi imamo ženo zanj!» so dejali komarji. «Sto človeških korakov od tukaj sedi na kosmuljinem grmu drobna polžica s hišo. Čisto sama je in stara dovolj, da se lahko poroči. Samo sto človeških korakov od tukaj!»

«Recite ji, naj nas obišče!» sta dejala stara dva. «On ima cel repinčev gozd, ona samo grmiček.»

Šli so po malo gospodično polžico. Trajalo je osem dni, preden je prišla. Pa saj prav to je bila posebnost, zakaj po tem si spoznal, da je bila prave krvi.

Priredili so svatbo. Šest kresnic je svetilo kolikor je pač moglo, sicer pa se je vse vršilo čisto tiho, zakaj stara dva nista moglo prenesti hrupa in veseljačenja. Toda mati polževka je imela krasen govor. Oče ni mogel govoriti, bil je preveč ginjen.

Potem sta jim dula kot dediščino ves repinčev gozd in dejala, kar sta zmerom govorila, da je ta repinčev gozd najboljše na svetu in da bosta, če bosta pošteno in častno živela in se množila, prišla nekoč s svojimi otroki vred v graščino, kjer ju bodo do črnega skuhali in potožili na srebrn pladenj.

Ko je bil govor končan, sta stara dva zlezla v svoji hiši in nista nikoli več prišla ven. Zaspala sta.

Odslej sta mlada polžja poročenca vladala v gozdu in dobila številno potomstvo. Ker pa niso bili nikoli skuhani in nikoli niso prišli na srebrn pladenj, so sklepali, da se je graščina morala podreti in da so vsi ljudje na svetu izumrli. In ker jim ni nihče ugovarjal, je moralo biti nedvomno res. Dež je padal po repincu, da je zaradi njih bobnalo, in sonce je sijalo, da je repinčev gozd zaradi njih barvalo. In bili so zelo srečni in vsa družina je bila srečna, prav neizmerno srečna.

PO BENEČIJI

Težavno je življenje beneških Slovencev. Njihove njive in senožeti so na strmih pobočjih, kmet pozna samo kramp in lopato; le z njima lahko obdela zemljo. Glavni poljedelski pridelek je krompir. Praprotničani ga zdaj sadijo z upanjem, da bo letošnja letina bogatejša od zadnjih dveh.

POMLADNI SPREHOD PO BENEŠKI SLOVENIJI

Skozi Rečansko dolino do Praprotnice in Trinkov

Največji in edini industrijski obrat - v vasici Cemur. Junaška žrtev trikoloristično nasilja. Praprotnica še vedno na pol porušena

V Ažli smo se odločili za obisk v Rečansko dolino, ki nam je bila doslej le malo znana. Vasi v spodnjem delu so bolj obiskane, ostale pa so razkropljene po visokih pobočjih in precej zapuščene, čeprav so po svoji prirodni legi izredno lepe.

Po pokrajinski cesti smo krenili skozi šentlenarško občino. V vasici Cemur, skozi katero teče reka Kožica, smo opazili tovarno cementa in opeke, ki je največji, pa tudi edini industrijski objekt v Beneški Sloveniji. V njej je zaposlenih 70 delavcev iz bližnjih krajev. Če tem prištejemo še ostalo število 130 delavcev iz manjših podjetij, potem se ne moremo čuditi vedno večjemu izseljevanju beneških Slovencev v Belgijo, Francijo in celo v prekomorske dežele. Vasica Cemur je majhna, še manjša pa je vas Ošnje, ki jo sestavlja nekaj obcestnih hišic, sredi katerih stoji starodaven vodnjak. Tretnutek smo se ustavili pred hišo družine Obad, ki je žrtvovala svojega sina za svobodnejše življenje beneških Slovencev. Mladi, komaj 18-letni Obad, sé je še pred koncem vojne odločil za tiste, ki so se borili proti fašističnemu terorju in nasilju. Leta 1946, v času pariške mirovne konference, pa je neko noč splezal na visoki drog v St. Lenartu (po domače Skrutovem) in razobesil jugoslovansko zastavo. Isti trenutek ga je zadelo več krogel in junaški fant je kmalu zatem izdihnil. Ogorčeno prebivalstvo je upravičeno pripisalo zločin trikoloristične bandam, ki so še dolga leta po vojni razsajale po Beneški Sloveniji. Obad ni edina žrtev povojnega nacionalističnega nasilja, zato Benečani težko pričakujejo dan, ko bodo roke pravice končno sodile vsem tistim, ki so povzročili veliko gorje nesrečnemu ljudstvu.

V vasici Vodopivec smo se ustavili pri družini, katere ded Bradač je bil znan po Benečiji zaradi svoje sposobnosti posredovalca med ljudstvom in sodnijo. O možaku se širijo razne govorice, toda najbolj priljubljena med Benečani je njegova verzija o vrednosti moške brade, ki naj bi človeku služila v najmanj desetih različnih primerih. Eden izmed njegovih nečakov je moral čez mejo, ker mu niso dali miru. Bil je zaveden fant, ki ni molčal, kadar je šlo za pravice njegovega naroda. V Lijesi smo se ustavili v gostilni pri Bonijevih, kjer nam je prijazna gostilničarka potožila o slabih letinah. Posebno zadnje dve leti ni sadno drevje nič obrodilo, najmanj pa je bilo kostanja, ki je eden izmed najvažnejših pridelkov v teh krajih.

Benečan se mora močno potruditi preden ga pripelje do kupca v Videm ali Cedad. Mnogi nosijo kostanje v Furlanijo za zamenjavo s koruzo. Tudi v Klodiču, prijetni vasici grmeške občine, so nam potožili o slabem gospodarskem stanju domačinov, ki so začeli odhajati od doma v vedno večjem številu. Trgovec, pri katerem smo se ustavili nam je dejal, da »delajo sedaj same bukve«. Prejšnja leta je bilo v teh krajih toliko jabolk, da jih je »natikal na palice« in jih metal otrokom, letos pa so jih morali kupovati celo domačini.

Oblasti se za tako obupen položaj Beneške Slovenije sploh ne zmenijo, le od časa do časa vržejo kako drobtinico za javna dela, toda vse to je malenkostno glede na številne potrebe. V bližini Lijese so pred kratkim začeli graditi cesto v Brdo; dotlej so določili dvakrat po 900.000 lir za delovni center, toda potrebovali bi mnogo več, če bi hoteli cesto, ki se dviga strmo nad vasjo, zgraditi tako, da bi odgovarjala vsem potrebam prometa.

Iz ozke doline smo kmalu za Logom začeli voziti vedno više, skozi vasice dreške občine, ki obsega 18 naselij, razmeščenih po levi in desni strani Rečanske doline. Krasen je pogled na beneško zemljo; od sonca ožarjene vasice se lesketajo med zelenimi preprogami senožeti in njiv, toda težavno je tod življenje Benečanov. Brez koša nihče ne more opraviti niti najmanjšega dela. Majhen otrok dobi majhnega in skupaj rasteta, dokler se od njega ne oddvoji, ko mora k vojakom, ali v tujino. Čeprav smo pri Obrankih že stopili v dreško občino, so nam domačini povedali, da naslednji dve vasici, Lombaj in Kunkin, spadata n grmeški občini. To se je zgodilo v časih, ko so po izročilih starejših ljudi župniki sami določevali območja svojih župnij. Vsak je dobil le toliko, kolikor je prehodil. Pri Obrankih sta se srečala grmeški in dreški župnik; zdi se, da je prvi prehodil več kot drugi in si tako prisvojil tudi njegovo zemljo. Praprotnica, znana v Benečiji zaradi nemškega napada in požiga v letu 1944, je še vedno polna ruševin, le obcestne hiše so precej popravili. Vlada ni izplačala nobene vojne odškodnine za nepremičnine, le delno je povrnila stroške tistemu, ki si je sam sezidal novo hišo. Ljudi smo našli pri delu na njivah. Sadili so krompir, saj pridelajo v Praprotnici razmeroma največ krompirja v tej dolini. Toda tudi tu je bil lanski pridelek tako slab, da so morali letos kupiti seme. Po delu smo z domačini sedli v gostilno h kozarcu vina. Lepo so govorili slovensko, kar smo opazili tudi v ostalih vaseh v dolini. Praprotničani so nam potožili o nerazumevanju oblasti za njihove težave. Povpraševali so nas o obmejnem prometu, ker bi radi vedeli, kdaj bodo odprli obmejne bloke in bo spet tako kot pred vojno, ko so iz Tolmina in okoliških vasi prinajali v Praprotnico na obisk znanci in prijatelji. Prisrčno smo se poslovili in obljubili skorajšnje svidenje. Odpeljali smo se še do Trinkov, in si ogledali od daleč vasice onkraj meje, ki se po naravni legi in po ljudstvu, ki v njih prebiva, v ničemer ne razlikujejo od teh tostran meje. Vsepovsod biva slovenski narod, ki ga je zgodovina skoraj pred sto leti razdvojila z državno mejo, toda uničiti ni mogla iste materine besede in istih običajev.

M. D.

Razvaline v Praprotnici, katero so Nemci pozimi 1944. leta požgali do tal. V bližini je bila huda bitka s partizanskimi oddelki. Ker so razjarjeni okupatorji mislili, da so tudi v Praprotnici partizani, so iz vasi nagnali vse vaščane in požgali, kar jim je prišlo pod roko. Praprotničani si niso rešili drugega, kakor golo življenje.

Tovarna cementa v Cimurju pri Ažli, edini industrijski objekt v Beneški Sloveniji. V njej je zaposlenih 70 delavcev, kar je malenkošt glede na razpoložljivo delovno silo v Benečiji. Oblasti bi morale poskrbeti za večji gospodarski in industrijski razvoj obmejne dežele, katere prebivalci so primorani na vedno večje izseljevanje.

LONJER - KATINARA

Štirje pogrebi v dobrem tednu

V dobrem tednu smo imeli pri nas kar štiri pogrebe. Na veliko soboto smo pokopali na domačem pokopališču 74-letnega Alojzija Lukežiča s Katinare. Pogreba se je udeležilo veliko število ljudi, zlasti moških. Igrala je godba na pihala, domači pevski zbor pa je pel žalostinke pred hišo žalosti, v cerkvi in na pokopališču.

Pok. Alojzij Lukežič

Pokojnik je bil po poklicu zidar, v prostem času pa je obdeloval tudi svojo malo njivico, da je laže preživljal družino. Bil je zaveden Slovenec in lik borca za pravice delovnega ljudstva. Od svojih mladih let je bil naprednega mišljenja; že pred prvo svetovno vojno je bil član socialistične stranke in se je aktivno udejstvoval v delavskem gibanju skupno s tov. Regentom. Od ustanovitve pa do ukinitve je bil delaven član Ljudskega odra in je bil med prvimi člani komunistične partije v naših krajih. Vedno je bil v prvih vrstah v borbi za pravice delovnega ljudstva, zaradi tega ga je fašizem preganjal in večkrat zaprl. Med NOB je pokojni Lukežič z vsemi svojimi močmi sodeloval v borbi za osvoboditev izpod fašistične jarma in je do smrti ostal zvest svojim idealom.

Na njegovo krsto so položili 74 rdečih nageljnov, za vsako leto življenja enega, kakor je bila njegova želja, ki jo je izrazil v svoji oporoki. Njegov spomin bo ostal vsem, ki so ga poznali za vzgled in v spodbudo.

Na velikonočni ponedeljek smo spremili na zadnji poti Irmo Cok, požrtvovalno učiteljico s Katinare, ki je dosti let učiteljevala v naših krajih in si je pridobila ljubezen svojih učencev in staršev zaradi svojega dela, značaja in dobrega srca. Njen pogreb je pričal, kako je bila priljubljena in spostovana pri domačinih in njenih stanovskih tovariših, ki so se polnoštevilno udeležili pogreba. Tudi na njenem pogrebu, o katerem smo že pisali v našem dnevniku, je pel domači pevski zbor.

V sredo pa smo pokopali 62-letnega železničarja in vojnega invalida iz prve svetovne vonje Franca Pečarja iz Lonjerja. Pokojnik je bil najprej v službi pri železnici v Trstu, potem je bil premeščen, kot vsi slovenski železničarji, v Italijo. Po vojni se je vrnil domov že upokojen. Imel je veliko veselje za kokošerejo in je delal tudi v vinogradu, dokler je mogel. Zadela ga je kap in je bil bolan le nekaj dni. Domači pevski zbor je na pogrebu, katerega se je udeležilo veliko število ljudi, pel žalostinke v cerkvi in na pokopališču.

V petek pa je bil pogreb pokojne Marije Lavrenčič s Katinare, ki je bolehala več časa a je dosegla lepo starost. Bila je skrbna gospodinja in dobra mati.

Naj bo vsem, ki so nas v tako kratkem času za vedno zapustili, lahka domača zemlja. Prizadetim sorodnikom in svojcem izrekamo naše iskreno sožalje.

Zadnja pot pok. Angela Kralja v Trebčah

Zadnja pot pok. Franca Pečarja v Lonjerju

GABRJE

Pred občnim zborom kmečke posojilnice

Letošnje slabo vreme nam je prineslo pozno pomlad, zaradi česar je delo na polju in v vinogradu tako zastalo, da moramo delati s podvojenimi močmi, če hočemo nadoknaditi izgubljeni čas. Na njivah ob Vipavi smo že posadili ves krompir in upamo na dobro letino. Pšenica kaže dobro in je zadnji mraz ni prav nič prizadel. Tudi obrezovanje trt se je precej zakasnilo, pa zato skusamo napraviti vsak dan čim več. Želeli bi, da bi trta rodila bolje kot lansko leto. Sicer vina ne pridelamo toliko, da bi ga lahko prodajali, vendar kadar je letina dobra nam nasa kletna zaloga zadostuje za vse domače potrebe. Sadja lansko leto ni bilo čisto nič, toda to se pripeti le od časa do časa, in zato upamo da bomo letos imeli več sreče.

V kratkem bomo imeli redni letni občni zbor kmečke posojilnice. Kmečka posojilnica deluje na vsem področju sovodenjske občine ze dolgo vrsto let. Leta 1958 bomo praznovali 50-letnico njenega obstoja. Takrat bi želeli imeti tudi primeren prostor za njen sedež, upali smo na občino, pa se zdi, da je poslopje, ki so ga izpraznili orožniki se za potrebe občine premajhno. Zadnja leta smo bili večkrat vabljeni na proslavo obletnic raznih kmečkih posojilnic v Furlaniji. Tam so prirejali velike pojedine, ki so nam dale precej razmišljati. Ugotovili smo, da je sicer prijetno tako proslavljati dolgoleten obstoj posojilnice, da pa je bolje z viški, ki nastajajo pri aktivnem delovanju posojilnice, pomagati najpotrebnejšim članom. Gabrci se se spominjajo, kako je pred 20 leti kmečka posojilnica razdelila vsem svojim članom brezplačno približno 26 stotov koruze in tudi kasneje večkrat nekaj raznovrstnega gnojila.

V Doberdobu smo si ogledali nove prostore tamkajšnje posojilnice, ki so nam jih razkazali člani odbora posojilnice, s katerimi smo se pogovorili o tej in oni dejavnosti kmečkih posojilnic. Prisostvovali smo tudi nastopu pevskih zborov iz Dola, z Vrha in iz Poljan, ki so prvič samostojno nastopili. Bili smo prijetno presenečeni. Kljub temu, da smo vedeli, da so se kraški pevci vadili že precej časa, nismo od njih pričakovali takega uspeha. Želeli bi, da bi Vrhovci, Doljani in Poljanci še naprej gojili lepo zborovsko petje, po katerem se nas narod posebno odlikuje.

Ribarič Ivan

IMPORT ◆ EXPORT

VSEH VRST LESA IN TRDIH GORIV

TRST — ULICA F. CRISPI 14 — TEL. 93-502
ULICA DELLE MILIZIE 19 — TEL. 96-510

MILAN SVAB SOAVE

PROJEKTIRANJE — MONTAZA CENTRALNIH KURJAV IN VODOVODNIH INSTALACIJ — KLEPARSTVO

ULICA S. GIUSTO štev. 16 — TELEFON štev. 93-609

Naročniki! KUPUJTE pri TVRDKAH, ki oglašajo v našem listu!

Gospodar in gospodinja režeta krompir pred hišo v Vodopivcih.

Drva je naložil na voz in jih pelje proti Cedadu, da bo z izkupičkom vsaj plačal hrano, ki jo je porabila družina v zadnjih mesecih. Zadnji dve leti je bila izredno slaba letina in Benečani so morali zopet neusmiljeno sekati gozd, čeprav je gozdno bogastvo skoraj do kraja izčrpano.

Trije beneški liki. Starček na svoji borni njivi, mladenič s tradicionalnim košem na hrbtu in zavedna beneška Slovenka v pravtako tradicionalnem črnem oblačilu.

Foto Magajna

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

Nujnost združitve vseh naših kmetov

Poučen primer ob sporu z «Entejem» - Kmečko zavarovanje, dvolastniki in strokovna predavanja

Razmere, v katerih danes živimo, nam prinašajo vsak dan nekaj novega, nepričakovanega, in ako nismo na to pripravljeni, nam včasih povzroča nešteto skrbi in mnogo potov in s tem tudi izgubo časa. Posebno občuti to naš kmetovalec na deželi, ki je precej oddaljen od mesta, na katero ga veže na ducate opravkov, čeprav so ti le splošnega kmetskega značaja. Prepuščen samemu sebi, tava večkrat za eno in isto stvar v oddaljeno mesto in včasih za same nasvete troši po nepotrebnem težko prisluženi denar. Če je kdo potreben pomoči v tem pogledu, je prav gotovo naš slovenski kmet.

Pa tudi na vasi so kmetje povečini prepuščeni sami sebi, svoji iznajdljivosti in opoteči sreči; redko kje najdeš skupino kmetov, ki so tesno povezani med seboj v medsebojni pomoči. Le tam, kjer jih nujnost dogodkov ali izrednih razmer prisili, se povežejo med sabo, a to traja le toliko časa, dokler je res ta potreba nujna, nato preide vse spet v pozabo.

Tako samevanje slovenskega kmeta v današnjih razmerah ni pametno niti koristno. Prav dogodki iz najbližje preteklosti nam nudijo jasno in poučno sliko, da mora kmet biti povezan, organiziran v skupni organizaciji, da je ob vsakem trenutku pripravljen pomagati skupnosti, ker bo s tem v veliki meri pomagal ne samo svojim stanovskim tovarišem, ampak tudi sebi. Zelo poučna slika so razmere med kmeti iz Pevme in Oslavja ter ustanovo Tre Venezie, katera stremi za tem, da odvzame najemnikom zemljo. Tu so bile sile razmer in največja nujnost, da so se v borbi proti tej ustanovi kmetje morali povezati zaradi skupnih življenjskih interesov. Druga taka nazorna in sončna slika so bile volitve v vzajemne kmečke blagajne, kjer se je vidno in občutno pokazalo, da naši kmetje niso organizirani in bi bil izid volitev v te blagajne — posebno v Gorici — mnogo boljši, ko bi bilo vse delo koordinirano po neki kmetski skupnosti.

Tretja poučna slika so dvolastniki, katere spremlja mnogo težav tu in onstran državne meje, posebno pa neprilike in zavlačevanje pri izdajanju dvolastniških potnih dovoljenj. Ko bi bili kmetje povezani, bi nedvomno tudi to važno delo bilo opravljeno po njihovem vodstvu brez posebnih težav in, kar je najbolj važno, v najkrajšem času. Tako so pa kmetje dvolastniki morali čakati na ta dovoljenja v decembru in januarju in celo v februarju, medtem ko je tisti čas najbolj pripraven za dovoz drv iz gozdov, ki so na oni strani državne meje.

Ne bomo tu naštevali še drugih skrbi in težav, ki so tesno povezane z življenjem in delom našega slovenskega kmetovalca na vasi, ker jih je mnogo; nove razmere pa nam sproti prinašajo sveže probleme, kateri zahtevajo nujno rešitve. Tako ločeno reševanje enakih problemov je zamudno in nekoristno. Zato je nujno potrebno, da se naši kmetje medsebojno povežejo v stanovsko zvezo, katera bi v prvi vrsti branila interese slovenskega kmeta in se zanimala za rast in napredek domačega poljedelstva.

Taka stanovska zveza bi v veliki meri pripomogla, da bi se po vaseh predavalo o gospodarstvu, kmetijstvu, vinogradništvu in o drugih poljedelskih kulturah, kar danes bore malo slišimo in še to v nerazumljivi italijanščini, ker naš slovenski kmet še danes ne razume dobro tega jezika. Prav v zadnjem primeru smo na Goriškem zelo zaostali in je največja nujnost, da se ta krivica popravi, ker naš slovenski kmet tega potrebuje kot vsakdanjega kruha, če hočemo, da bo slovenska kmetija napredovala.

Te vrstice smo napisali slovenskim kmetom v premislek in pobudo, da se bo treba v najkrajšem času premakniti s te mrtve točke v korist skupnosti in vsakega posameznega kmeta.

(Iz «Soče»)

Delo ECA

Občinsko podporno društvo (ECA) v Gorici daje podporo skoro 3000 revežem, ki se obračajo nanj in prosijo pomoč. Tako je v januarju razdelilo med reveže 2796 kg kruha, 450 kg testenin, 300 kg riža, 140 kg moke, 70 kg olja, 350 kg mesa, 24 kg rib, 130 kg slanine in 1271 l mleka ter 60 kg premoga. V mesecu januarju se je v sirotišnici zglasilo 2212 moških, 1400 žensk in 60 otrok. Skupna vsota razdeljenih denarnih podpor v istem mesecu je dosegla 1.051.095 lir, ki so jih razdelili med 887 oseb. Poleg tega je društvo razdelilo še 9 oblek in 7 parov čevljev.

Smrt mladeniča

Pred kratkim so v Sovodnjah pokopali veselega in vedrega mladeniča Sava Amadia delavca v livarni SAFOG, v Stražicah. Savo je nekaj časa pred smrtjo tožil za pogostim glavobolom, za kar se je tudi odločil k zdravniku, ki ga je nato poslal na zdravljenje v Padovo.

Kljub veliki prizadevnosti se njegovo zdravstveno stanje ni izboljšalo in pripeljali so ga domov, kjer je kmalu za tem zatisnil oči.

Sestanek odbora za borbo proti toči

V torek 19. aprila se bo v Krminu sestal izvršni odbor prostovoljnega konzorcija za borbo proti toči. Sestanek bo ob 20. uri v gostilni Aldarnetto. Razpravljali bodo o zahtevi kmetov iz Ločnika, Pevme, Oslavja in Steverjana, naj bi se tudi pri njih organizirale postaje za iztreljevanje raket proti toči.

Obvestilo

Zveza slovenskih prosvetnih društev v Gorici obvešča vse tiste, ki so se prijavili za izlet v Trst k predstavi «Ladja Tenacity», da je odhod preložen na 17. uro, zaradi prometnih omejitev ob motociklističnih dirkah.

Pričetek predstave bo ob 20.30.

«Simon Gregorčič» s «Srečnimi dnevi» v Doberdobu

Akademski srednješolski klub S. Gregorčič bo danes, v nedeljo 17. aprila ob 15. uri nastopil v doberdobski občinski dvorani s francosko komedijo v treh dejanjih

SRECNI DNEVI

Spisal Claude Andre Puget, prevedel Ciril Kosmač, režiser Filibert Benedetič. Vstopnice bodo v prodaji eno uro pred pričetkom.

S komedijo so dvakrat z uspehom nastopili v Gorici. Upamo, da bodo prav tak uspeh dosegli tudi v Doberdobu.

Seja pokrajinskega sveta

Na sinočnji seji pokrajinskega sveta je predsednik odv. Culot poročal o melioracijskih delih na področju Krmina in Gradiške ter obenem obvestil vse prisotne, da je na dražbi za gradnjo namakalnih naprav bilo izbrano goriško gradbeno podjetje Mattiroli.

Proglas Izraelske skupnosti

Odbor za proslavo desetletnice osvoboditve pri Zvezi italijanske izraelske skupnosti bo v prihodnjih dneh dal nalepiti lepak, v katerem bo prikazal Žide kot vojne žrtve nacifašistične tiranije. V tem proglasu se spominja vseh žrtev barbarskih zakonov po italijanskih mestih in po krematorijih onstran Alp. Obenem se spominja junaških dejanj partizanov, vojakov itd., ki so pomagali političnim preganjancem v Italiji in izven njenih meja. Spominja se tudi pomoči Židom po svetovni vojni. Ob koncu poziva vse naj se borijo za bratstvo med narodi.

Prepoved prometa zaradi motociklistične dirke

Zaradi motociklistične krožne dirke po Italiji, ki bo šla v nedeljo in ponedeljek tudi skozi naše kraje, je prefekt odredil, da je prepovedan cestni promet v obeh smereh in za vsa prevozna sredstva med 11.30 in odhodom zadnjega vozača danes, 17. aprila po sledečih državnih cestah: od mosta na Soči pri Pierisu do bivšega bloka št. 1 pri Devinu.

Naslednji dan, in sicer jutri 18. aprila, pa je prepovedan promet med 7.30 in odhodom zadnjega udeleženca dirke (verjetno okoli 11.30) za vsa vozila v obeh smereh od bivšega obmejnega bloka št. 2, po vsej cesti skozi Dol, v Gorici pa po Tržaški ulici, Ul. Duca d'Aosta, Ul. Manzano, Ul. Aquileia in po državni cesti do mosta na Judriu.

CESTO V MAŠERE BODO GRADILI IZ ČEPLETIŠČA

Zaradi osebnih koristi podžupana izigrali voljo večine prebivalstva

Kljub temu da se je večina gospodarjev iz Mašer izrekla za gradnjo ceste iz Jeronišča proti vasi, pa so oblasti storile tako, kakor je želel trgovec-podžupan iz Čepletišča

Mašeri v sovodenjski občini spadajo med tiste vasi v Beneški Sloveniji, ki nimajo še ceste. Že nad 80 let prebivalstvo Mašer, kot prebivalstvo drugih naših vasi, plačuje velike davke na račun svoje nerodovitne zemlje. Plačevali so in plačujejo, ne da bi kaj prejeli, ne da bi jim kdo olajšal njihovo težavno življenje. Do Mašer so vodile iz doline slabe poti, skoraj bi rekli lisičje steze.

Sedaj je končno ministrstvo za javna dela odobrilo 6 milijonov lir za zgraditev ceste v to vas, da bi jo taok povezali z dolino. Po odobritvi tega zneska, je nastalo vprašanje, od kod naj bi cesto začeli, ali iz Jeronišča navzgor, ali iz Čepletišč skozi Gabrovico v Mašere. Mašerovci bi imeli večjo korist, če bi zgradili cesto naravnost iz Jeronišča navzgor, ker bi bili tako najbolje povezani z dolino. «Čepletišče ima cesto», pravijo kmetje iz Mašer, «toda ta je v hribu kot naša vas.» Da bi ljudstvo samo odločilo, od katerega kraja naj bi začeli cesto, so napravili nekakšni referendum. 37 družinskih gospodarjev je bilo za to, da se cesta zgradi iz Jeronišča proti vasi, 20 pa za to, da bi cesto začeli graditi iz Čepletišča. Zmagala je seveda večina, toda oblasti s podžupanom Jožetom Trinkom iz Čepletišča na čelu, niso upoštevale večine, niso spoštovale demokratičnega glasovanja mašerovskih kmetov. Vemo naj še, da je občinski svet v Sovodnjah odobril referendum mašerovskega prebivalstva, vendar pa so štirje možje storili kakor se jim je zdelo prav in kakor so jim narekovali njihovi interesi.

Cesto so začeli graditi iz Čepletišča proti volji večine prebivalstva Mašer. Da bi cesto zgradili iz Čepletišča proti vasi, se je boril na vse mogoče načine — kot smo že zgoraj omenili — sovodenjski podžupan Trinko, ki je iz Čepletišča. «Da je vlekel vodo na svoj mlin», pravijo naši kmetje. Trinko ima namreč v Čepletišču trgovino in s tem upa, da bodo vsi Mašerovci povezani na Čepletišče, ne pa na druge vasi v dolini. Hoče, da bodo kupovali blago samo pri njem. S tem, da gleda samo na svoje osebne interese, zanemarja interese mašerovskega prebivalstva. To ni prav! Spregledati bi morale tudi višje oblasti, da ni prav! Upoštevati se mora ljudska volja, ne pa ene ali dveh oseb, ki držijo ljudstvo pod terorjem. Na proteste mašerovskega prebivalstva, so oblasti odgovorile, da so začeli graditi cesto iz Čepletišča zaradi ekonomskih razlogov. Pravijo namreč, da bo cesta iz Čepletišča stala samo 6 milijonov, če bi jo gradili od Jeronišča, bi pa moralo biti najmanj 70 milijonov. To seveda ne drži, kajti 4 kilometre bo dlje od Čepletišča do Mašer in ne več kot štiri bi je ne bilo iz Jeronišča navzgor. Opozarjamo oblasti da naj kontrolirajo štiri mogotce v naših dolinah, ki s svojimi gospodarskimi pozicijami izkoriščajo uboštvo in zaostalost našega prebivalstva. Do sedaj smo namreč na žalost vedno ugotovili, da so oblasti bile na strani teh ljudi.

P. I.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

V goriški mestni občini je bilo od 10. do 16. aprila 8 rojstev, 10 primerov smrti, 9 oklicev in 3 poroke.

Rojstva: Dario Benossi, Marino Fabbris, Fabjo Močilnik, Viviana Bressan, Fulvia Sutorini, Patrizia Bacin, Sergio Taccheo, Giulio Bonnes.

Smrti: 68-letni upokojenec Carlo Bertossi, 41-letni kmetovalec Ciril Skok, 81-letna gospodinja Maria Fiorido, vd. Cergna, 86-letna Anna Seitz, por. Dandini, 79-letna gospodinja Elisabetta Bott, vd. Battisti, 66-letni zidar Enrico Fedrigo, 67-letna gospodinja Genoveffa Ferretto vd. Zoppello 49-letni gradbeni težak Angelo Macchitella, 69-letna gospodinja Caterina Bolzan, vd. Furlani, 77-letni odvetnik Girolamo Testa.

Oklici: trgovec Ezio Rigonat in delavka Cristina Ciubej, učitelj Aniceto Balestra in gospodinja Itala Brass, državni uradnik Dionisio Breda in delavka Bruna Vecchiet, orožniški podoficir Giuseppe Munari in gospodinja Bice Munaretto, Ernesto Aragona in Caterina Leonetti, orožnik Ottorino Trento in gospodinja Anna Robazza, policijski stražnik Pio Melissa in gospodinja Giorgina Vescovi, delavec Marcello Projetti in gospodinja Italia Primosig, električar Alfred Strgar in gospodinja Graziella Bregant.

Poroke: mehanik Luciano Raida in gospodinja Luigia Tommasi, agent civilne policije Antonijo Policastro in gospodinja Carmela Lopresti, policijski stražnik Dario Frigeri in gospodinja Marija Pavlin.

Obvestilo profesorjem

Pri šolskem skrbništvu v Gorici je na vpogled ministrska uredba z dne 7. aprila t.l. glede podeljevanja službenih mest na vseh srednjih šolah za šolsko leto 1955-56.

Rok za vložitev prošenj za službena mesta je do 10. maja 1955.

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Mantovan, Korzo Verdi 17 - tel. 28-79; od 8. do 13. ure pa je dežurna lekarna Vila S. Giusto, Korzo Italia 105 - tel. 31-52.

KINO

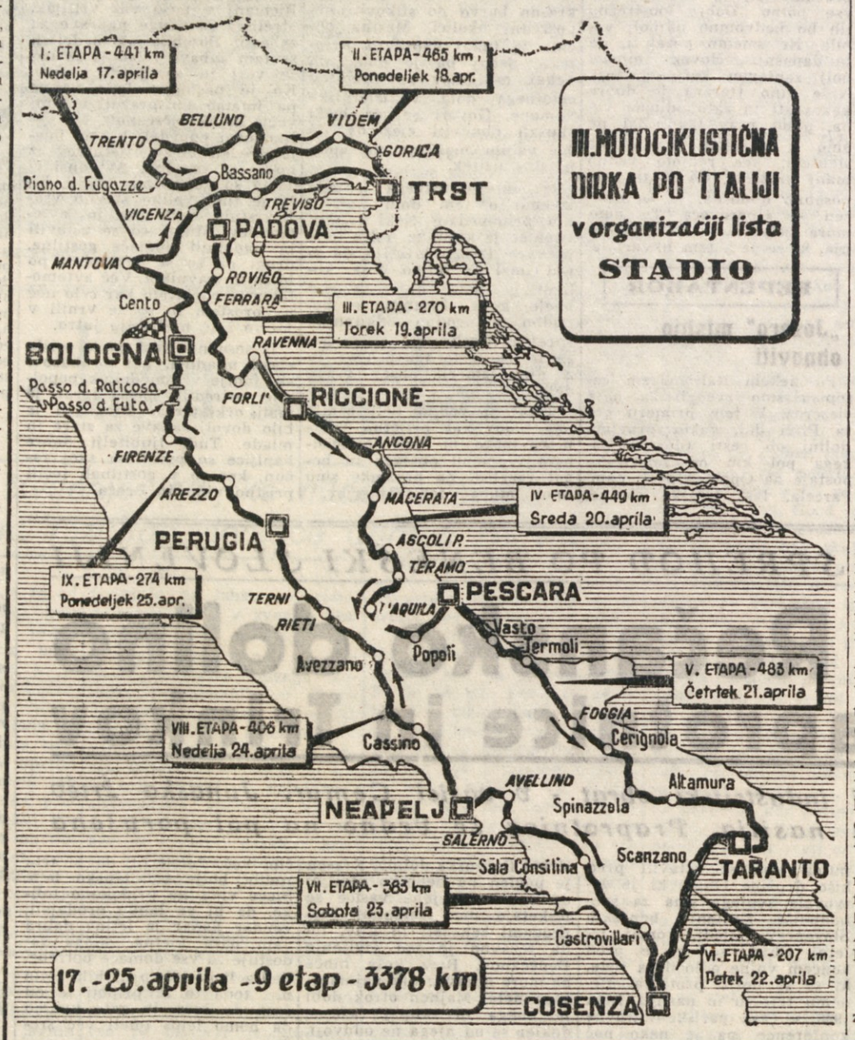
CORSO. 14.30: «Rodila se je filmska zvezda», cinemascop, J. Mason.
VERDI. 14.30: «Atila», S. Loren in A. Quinn, barvni film.
CENTRALE. 15: «Črni prestol», barvni film, B. Lancaster.
VITTORIA. 15: «Osnovna šola», R. Billi in M. Riva.
MODERNO. 15: «Žena z železno masko», L. Hayward.

ŠPORTNI DNEVNIK

ZAČETEK III. MOTOCIKLISTIČNE DIRKE PO ITALIJI

DANES START V BOLOGNI IN PRIHOD V TRST (441 km)

Prvi tekmovalci bodo prišli v Trst okrog 12.50

BOLOGNA, 16. — Ko je bilo ob 17. uri po pravilniku zaključeno pečatenje strojev za III. motociklistično dirko po Italiji, je do sedaj 378 dirkačev razen svojega stroja postavilo na kontrolo tudi svoje telo zdravniku dr. Lincei, ki je uradni zdravnik dirke. Stroji so sedaj vsi zaprti in jih bodo dirkači dobili nazaj jutri v zadnjem hipu, da bodo še lahko dospeli v Ulico Persicetana na periferiji Bologne, kjer bo start ob 8,30.

Ko so prišli še stroji «Morini» (tehniki so delali do zadnjega na izpopolnitvi strojev), je kompletno tudi število tovarn, ki so zastopane na dirki. Edino «Perugina» in «Comet» v kategoriji 175 se niso vpisali, medtem ko bo imela «MV» 175, čeprav ne bo udeležena uradno kot tovarna, svoje stroje, ki jih bodo vozili znani dirkači, ki so vpisani kot «izolirani».

Kot navadno, so skoraj vsi tekmovalci, ki so pri občinstvu najbolj priljubljeni, prispeli danes precej pozno. Navdušeni privrženci, ki jih kot vse te tri dni, ko je bilo pečatenje, ni manjkalo, so zlasti burno sprejeli zmagovalca I. dirke ter zmagovalca v svoji kategoriji II. dirke Tartarinija, zmagovalca I. 1954 Provinija, italijanskega prvaka kategorije 175 Mendognija, prve vozače nekaterih bolj znanih tovarn in glavne akterje prejšnjih motodirk.

Danes bodo dirkači odbrzeli proti Trstu. Pot je ravna in lepa in etapa kljub 441 km ne bo težka. Ni torej pričakovati, da bi že jutri prišlo do posebnega raztrganja v vrstnem redu in da bi tekmovalci odpadli. Seveda pa okvare na strojih niso izključene in tudi kake druge neprijetnosti se lahko pripetijo.

Prvi tekmovalci bi morali priti v Trst okrog 12.50 Seveda pa nikakor ni nemogoče, da pridejo tudi že prej ali pa pozneje.

ODBOJKA

Zmage in porazi Holandcev v Jugoslaviji

V Karlovcu je v petek gostovala mestna reprezentanca Haaga. Ženska ekipa Lokomotive je premagala Nizozemke z rezultatom 3:2, moštvo Haaga pa je premagalo domačega Radnika z rezultatom 3:0.

V mednarodnih odbojkarskih tekmah, ki sta bili v okviru proslav desetletnice osvoboditve Reke, je moštvo Haaga premagalo reprezentanco Reke s 3:0. V predtekmi je ekipa Haaga po razburljivj borbi premagala odbojkarje zagrebške Lokomotive z rezultatom 3:2.

BRUSELJ, 16. — Košarka: Belgija-Nemčija 69:51 (32:17).

Zaradi pomanjkanja prostora je danes izostal podlistek in ga bomo zopet objavili v torek.

DANAŠNJI NOGOMETNI SPORED

Triestina v Neaplju

Udinese pred težko nalogo; ali mu bo uspelo, kar je uspelo Triestini, ki je v Torinu premagala Juventus

Današnji spored nogometnih tekem serije A:

Atalanta - Fiorentina
Catania - Spal
Inter - Genoa
Juventus - Udinese
Napoli - Triestina
Novara - Milan
Pro Patria - Lazio
Roma - Torino
Sampdoria - Bologna

* * *

Spored današnjega predzadnjega kola košarkarskega prvenstvenega tekmovanja:

Rim: Stella Azzurra - Roma
Milano: Borletti - Reyer
Pesaro: Benelli - Virtus Minganti
Cantù: Cantà Milenka-Storm Varese
Bologna: Gira Preti-Triestina (v prvi tekmi 45:46)
Benetke: Junghans - Pavia

Odred v Mostarju proti Veležu

Današnji spored nogometnih tekem v Jugoslaviji:

I. ZVEZNA LIGA (XVIII. kolo): Vardar : BSK, Zagreb : Radnički in Lokomotiva : Proleter, in Crvena zvezda : Spartak, Hajduk : Vojvodina, Sarajevo : Železničar;

II. ZVEZNA LIGA (XI. kolo): Rabotnički : Budučnost, Velež : Odred, Lovčen : Metalac, Mačva : Bokelj, Napredak : Zenica;

HRVATSKO - SLOVENSKA LIGA (XIV. kolo): Šibenik : Rijeka, Split : Tekstilac, Železničar (M) : Trešnjevka, Kladivar : Branik, Ljubljana : Borovo, Uljanik : Segesta;

SLOVENSKA LIGA (zahodna skupina — XII. kolo): Grafičar : Triglav, Slovan : Izola, Železničar (G) : Branik, Aurora : Postojna, Piran : Krim.

Finski boksarji so kaj slabo začeli svojo turnejo po Sovjetski zvezi. V prvem srečanju v Leningradu jih je reprezentanca SZ premagala z 20:0.

Tudi drugo srečanje boksarske reprezentance Finske v Sovjetski zvezi se je končalo z visoko zmago ruskih boksarjev. V Leningradu je reprezentanca SZ premagala Finsko s 14:4.

PRED PRIČETKOM TEKMOVANJA ZA DAVISOV POKAL

Jugoslavija-Finska 3:0 po prvih dveh dneh dvoboja

Sedaj še ni mogoče govoriti o favoritih v evropski coni

V petek se je v Zagrebu začel mednarodni teniški dvoboj med Finsko in Jugoslavijo. V prvi igri je jugoslovanski državni prvak Petrović premagal finskega prvaka Saloa z rezultatom 6:3, 6:2, 6:1. V drugi igri pa je Panajatović premagal Nyssoëena s 6:3, 6:4, 2:6, 9:7.

ZAGREB, 16. — Jugoslovanska teniška reprezentanca vodi s 3:0 v srečanju s Finsko. Danes je jugoslovanski par Petrović-Jagec premagal finski par Salo-Krause z 9:7, 6:2, 6:4.

To tekmovanje bo lahko za jugoslovanske igralce dobra priprava za prvi dvoboj v tekmovanju z moštvom Cila, proti kateremu bodo nastopili konec meseca v Karlovcu.

Letos so v evropski coni tudi Argentina, Cile in Južna Afrika, ki nikakor niso slabi predstavniki in lahko marsikomu zmešajo račune. Mogoče je prav med njimi moštvo, ki bo Svedom preprečilo, da bi še enkrat postali evropski finalisti. Sicer pa ni rečeno, da je treba to preprečiti prav Svedom. Lahko so to tudi Belgijci, pa tudi Italijani bodo zopet nevarni, ko letos spet nastopa Gardini. Mogoče bodo imeli prav Svedi najtežjo pot do finala, saj imajo za nasprotnike Francoze in Belgijce razen južnoameriških moštev.

V prvem kolu je Karaklajič premagal Macheta, Trampuž Greenwooda, Martinovski pa je remiziral z Greenom. Vsi trije nasprotniki jugoslovanskih igralcev so bili Angleži.

V drugem kolu je Karaklajič premagal Amerikanca Spilerja, Trampuž in Martinovski pa sta med seboj remizirala.

Po drugem kolu vodijo Karaklajič, Wood, dr. Tartakover in Clarck z dvema točkama, Trampuž ima poldrugo, Martinovski pa 1 točko.

Karaklajić zmagal v prvih dveh kolijh

V Bognor Regisu (Južna Anglija) se je 13. aprila začel mednarodni šahovski turnir po svicarskem sistemu. Sodeluje 32 šahistov, med njimi trije Jugoslovani: državni prvak mojster Karaklajić in mojstrska kandidata Trampuž in Martinovski.

V prvem kolu je Karaklajič Villa 40, West Bromwich, Charlton 38, Preston, Huddersfield 37, Sheffield United, Newcastle, Bolton 36, Blackpool 35, Tottenham, Cardiff 34, Leicester 30, Sheffield Wednesday 23.

* * *

DUNAJ, 16. — Predsedstvo avstrijske nogometne zveze je naložilo dunajskemu klubu «Admira» 20000 šilingov globe (cgrog 500.000 lir), ker je odšla na turnejo in odigrala 11 tekem v inozemstvu, ne da bi prej prosila za predpisano dovoljenje oblasti.

LONDON, 16. — Italijanska reprezentanca rugbyja je danes izgubila tekmo z reprezentanco Londona v razmerju 22:11 16:5).

Chelsea krepko vodi kljub neodločenemu rezultatu

LONDON, 16. — Rezultati prvenstvenih tekem angleške I. divizije:

Aston Villa-Sheffield United 3:1, Blackpool - Cardiff 0:0, Bolton - Everton 2:0, Charlton - Manchester City 1:1, Huddersfield - Newcastle 2:0, Manchester United - West Bromwich 3:0, Portsmouth - Chelsea 0:0, Sheffield Wednesday - Leicester 1:0, Sunderland-Preston 2:1, Tottenham - Burnely 0:3, Wolverhampton - Arsenal 3:1.

Po današnjih tekmah je lestvica taka:

Chelsea 50 točk, Wolverhampton 46, Portsmouth Sunderland 44, Manchester City, Arsenal, Manchester United 42, Burnely 41, Everton, Aston

KINO ŠKEDENJ
predvaja danes 17. t. m. ob 15. uri film:
Telički
Igralci: F. FABRIZI - F. INTERLENGHI in L. RUFFO
Ponedeljek 18. t. m. ob 18. uri barvni film:
Zven ob zahodu
Igralci: RAY MILLAND HELENA CARTER

KINO PROSEK-KONTOVEL
predvaja danes 17. t. m. ob 17. uri film:
«ROPAR IZ TACCE DEL LUPO»
AMEDEO NAZZARI

MILAN AMBROŽIČ
Elektro-inštalacijsko podjetje — Sprejema vsa naročila in popravila za nove inštalacije vseh vrst električnih napeljav. Pokličite našo št. tel. 29-322. Ul. Boccaccio 10.
SE PRIPOROCAMO!

AVTOPREVOZNO PODJETJE FRANC LIPOVEC
PREVOZ POTNIKOV
na Tržaškem, v Jugoslaviji, Avstriji in druge države
GARAŽA: Ul. Timeus 4, tel. 90-296
STANOVANJE: Ul. F. Severo 6, tel. 33-113

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

Kino na Opčinah
predvaja danes 17. t. m. z začetkom ob 15. uri in jutri 18. t. m. z začetkom ob 18. uri film
JOHNNY GUITAR
Igralka: J. CRAWFORD
Lepota in predrznost, sovraštvo in laž, ljubosumnost in hudobija, ljubezen in obup.
NAJMOČNEJŠE FILMSKO DELO V TEM LETU

OBIŠČITE TVRDKO KERŽE
POZOR!!! PREDEN NABAVLJATE
HAWKINS
LONEC NA PRITISK
ENOSTAVNOST IN GOTOVOST DELOVANJA STA TAKI, DA DOVOLJUJETA UPORABO VSAKOMUR! PRIŠTEDILI BOSTE 80% NA PLINU IN CASU.
NOVI REVOLUCIONAR HOOVER! — LIKALNIK NA PARO IN NA SUHO. TAKO IMATE DVA LIKALNIKA V ENEM.
MORATE OPRATI DELOVNE OBLEKE? BODITE BREZ SKRBI! ELEKTRICNI PRALNI STROJ HOOVER JIH OPERE V 7 MINUTAH, NE DA BI BILO POTREBNO OBLEKO PREJ NAMAKATI.
PRODAJA TUDI NA OBROCNO ODPLACEVANJE
ZAPOMNITE SI TVRDKA
Kerže
TRST, Trg S. Giovanni 1 tel. 35-019